

laiškai
Lietuviams

1957

VASARIO MĖN.
FEBRUARY
VOLUME VIII, NO. 2

T U R I N Y S

TIKROJI LAISVĖ	33
SAVANORIAI · KŪRĖJAI — K. Petrauskas	34
KODĖL AŠ PRARADAU TIKĖJIMĄ? — B. Markaitis, S. J.	36
ATVERKITE DURIS (Eil.) — Kristina Kuliavaitė	41
KONTEMPLIATYVŪS VIENUOLYNAI (I) — A. Grauslys	42
ADOMAS VARNAS	50
LIETUVIŠKOJI ŠEIMA (I) — Stasys Yla	52
ŠEIMOS GYVENIMUI BESIRENGIANT (V) — Kun. J. Petrėnas	58
KUO MAN BŪTI? — A. Tamošaitis, S. J.	60
IŠ FILMŲ PASAULIO — B. Markaitis, S. J.	64

Viršelio iliustracija: A. Varno "Šarmotas rytas"

(Visos šio numerio iliustracijos — dail. A. Varno, išskiriant 44 psl.)

"Laiškai Lietuviams" leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį, išskyrus liepos-rugpiūčio dvimėnesinį. Metinės prenumeratos kaina trys doleriai. Atskiras numeris 30 centų.

Redaktorius — Juozas Vaišnys, S. J.

Redaktoriaus Padėjėjas — Bruno Markaitis, S. J.

Administratorius — Petras Kleinotas, S. J.

Redakcijos ir Administracijos adresas:
5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois.
Telefonas: HEmlock 4-1677.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Tel. HEmlock 41677. Yearly subscription three dollars. Single copy 30 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, Ill. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

Immaculata Press

Viršelis ir vinjetės A. Kurausko

1957 M. VASARIO MĖN.
(FEBRUARY)
VOLUME VIII, NO. 2

TIKROJI LAISVĖ

LAISVĖ – didžiausia Dievo dovana žmogui. Ji iškelia jį virš kitų tvarinių, ir priartina prie Tvėrėjo. Ką Dievas žmogui kartą davė, niekados neatima. Jis neatima iš žmogaus nei laisvės nei gyvenimo. Laikinį žmogaus gyvenimą Jis tik pakeičia amžinu. Savo laisvės gali atsisakyti tik pats žmogus, Dievas jos neliečia. Fizinę ir laikinę laisvę žmogus gali ir be savo noro prarasti, bet dvasinės, tikrosios laisvės – niekados. Surakink žmogų geležiniais pančiais, įmesk į kalėjimą arba ištrešk iš gimtojo krašto. Ar tokiu būdu atimsi jam laisvę? Ne! Kai iškankintas jo kūnas gulės tamsiame kalėjimo rūsyje, dvasios niekas negalės kankinti nei uždrausti, kad ji iškiltų į mėlynas padanges ir skrajotų ten laisva, galinga, kaip kalnų erelis. Gali išdurti žmogui akis ir ausis, gali nukirsti liežuvį, rankas ir kojas, bet jo dvasiai nieko nepakenksi, neišrausi jos laisvės sparnų. Ji skris, kur nori, ji galės džiaugtis, mylėti ir gyventi viltimi. “Nebijokite tų, kurie užmuša kūną, bet sielos negali užmušti. (Mato 10, 28). Daug yra laisvėje gyvenančių, kurie yra kūno vergai; daug yra kalinių ir tremtinių, kurių laisva dvasia pakyla virš visų pasaulio vargų.

SAVANORIAI - KŪRĖJAI

KONSTANTINAS PETRAUSKAS

Minėdami "Lietuvos Kariuomenės Savanorių - Kūrėjų Sąjungos" 30 metų sukaktį, sveikiname tuos narsius ir pasiaukėjusius mūsų tautos vyrus, kurie ginklu įvykdė tai, kas buvo raštu nutarta Nepriklausomybės Akte.

Redakcija

IR ČIA, tremtyje, retkarčiais girdime kalbant apie Lietuvos kariuomenės savanorius - kūrėjus. Kartais vienų ar kitų iškilnių proga bažnyčioje bei minėjimuose pasirodo jų vėliava su šūkiu "Dieve padėk — Tėvynę ginam!" Spaudoje kartais skaitome vieną kitą žinėlę apie jų organizaciją, o dar dažniau pranešimus apie jų mirtį. Tačiau vis dėlto ne visiems yra aiški savanorio sąvoka. Tad visai nenuostabu, kad kartais tenka išgirsti, ypač iš seniau imigravusiųjų, labai savotišką šio vardo aiškinimą. Vienas kitas pasako, jog savanoriais šie vyrai vadinami dėl to, kad yra atvykę į šį kraštą savanoriškai pasipinigauti, varydami nedraugišką propagandą prieš "demokratiškiausią sovietinę santvarką". Todėl bus ne pro šalį keletą žodžių apie šiuos vyrus parašyti.

Kodėl Lietuvoje anuo metu įsisteigė savanoriai? Atsakant į šį klausimą, reikia bent vienu kitu sakiniu prisiminti mūsų tautos gyvenimą prieš I-ąją Pasaulinį karą. Lietuva drauge su Lenkija praradusi nepriklausomybę, kentė 124 metus rusų carinę priespaudą. Tauta buvo niekinama dvasiškai, alinama medžiagiškai, buvo mėginama žaloti religiskai ir daroma visa, kad jos vardas visiškai išnyktų. Lietuviai buvo vadinami "chlopais" ir "mužikais". Todėl nenuostabu, kad nemaža mūsų tautos narių dalis, netgi mokslus išėjusieji inteligentai, jau nebenorėdavo

savęs laikyti lietuviais. Jie įsikurdavo Rusijoje, kur gaudavo neblogas tarnybas, vesdavo ruses ar kitas svetimtautes ir tokiu būdu išnykdavo gimtajam kraštui. Bet buvo ir priešingų reiškinių: kai kurie, ir išsimokslinę, nenutraukdavo ryšių su savaisiais, su savo gimtuoju nors ir atsilikusiu kaimu, kurio karžygiškos moterys, neretai dūminėse pirkiose, prieratelių kūrė vargo mokyklas ir skleidė lietuvišką šviesą. Tuo metu, kai lietuvių inteligentija — bajorija neišlaikė tautiškų egzaminų ir įsijungė į lenkų bei rusų tautas, lietuviškasis kaimas atlaikė priespaudą ir, kaip motina kūdikį, išsaugojo nepriklausomybės viltį.

Štai kodėl įvairiose Rusijos srityse labai išblaškyti mūsų vyrai, tarnavusieji rusų kariuomenėje, 1917-1918 m., pradėjus byrėti caro imperijai, pasijuto lietuviais esą: nesigriebė už maskoliško kūjo ir piautuvo, bet sudarinėjo lietuviškas kuopas, batalijonus, eskadronus; šaukė savias tarybas, suvažiavimus, rinkosi komitetus, kūrė šalpos organizacijas ir organizavo transportus grįžtančiųjų į Lietuvą, savo senąją ir nuolatinę Tėvynę.

Vasario 16-tosios aktas buvo labai svarbus mūsų busimosios laisvės dokumentas, o tų pačių metų lapkričio 23 -čiosios dienos Vyriausybės pirmasis įsakymas kurti savąją kariuomenę, kaip vėliau istorija parodė, buvo didžiai reikšmingas ir neat-

skiriamas jo palydovas. Jautriai ir gražiai skambėjo atsišaukimas: "Lietuva pavojuje! Ginkime Lietuvą! Parodykime, kad esame verti amžiais kovotos laisvės. Šiandien Lietuvos likimas mūsų pačių rankose. Nelaukdami toliau nė valandos, kas myli Lietuvą, kas trokšta laisvės, kas pajėgia valdyti ginklą, stokime visi į Lietuvos Krašto Apsaugą. Būrių būriais eikime iš kaimų, viensėdijų, miestų ir miestelių, eikime iš visų Lietuvos kraštų laisvės ir Tėvynės ginti. Stokime drąsiai pirmi į kovą!"

Tokie liepsnoją žodžiai palietė jautrias lietuvių širdis. Išgirdęs Tėvynės balsą, atsiliepė jaunimas; pradėjo būriais eiti į kariuomenės organizavimo punktus savanoriais. Ėjo buvę karininkai, kareiviai, dar netarnavę kariuomenėje 16-17 metų jaunuoliai, o taip pat ir senesnieji; ėjo moksleiviai, studentai, ūkininkai, kunigai ir net moterys. Ir štai toji taip įvairi pilka masė, mažai sutvarkyta, menkai teapmokyta, kovose stebuklus darė. Jie niekad nesiteiravo, kiek yra priešų, tik klausdavo, kur jis yra. Į kautynes eidavo visada su noru ir su daina. Kovojo ne dėl karjeros, ordinų ar geresnių medžiaginių sąlygų. Vienintelis tikslas — laisvę gimtajai šaliai!

Taigi, tie vyrai, kurie 1918-20 metais paskubomis išėjo ginti gimtojo krašto, buvo labai silpnai ginkluoti (daugelis iš namų atsinešę bet kokį ginklą), pusbasiai (dažnai klumpėti ir sermėguoti), blogai maitinami, tik su tautinių spalvų trikampių ant rankovės ir karšta Tėvynės meile širdyje. Jie buvo vadinami *savanoriais*. Vėliau Lietuvos Vyriausybė įstatymu oficialiai juos pavadino *savanoriais-kūrėjais* dėl to, kad jie sukūrė Nepriklausomą Lietuvos Valstybę. O tai padaryti buvo nelengva: priešai gau-

sūs, jų ginkluotos pajėgos daug skaitlingesnės, pvz., prieš bolševikus vienam teko grumtis su dešimčia — priešas buvo dešimtį kartų skaitlingesnis. Visą eilę labai garbingų kautynių mūsų savanoriai krauju įrašė į Lietuvos istorijos lapus. Štai Kalkūnai, Radviliškis, Širvintai, Giedraičiai! Čia buvo sprendžiamas Vasario 16-tosios dienos akto likimas. Tik nepaprasta auka ir kraujo kaina buvo iškovota Nepriklausomybė. Kovose žuvo apie 1.300 savanorių, o sužeistų buvo apie 2.500. Tai dėl to lietuvių tauta savo kūrėjus mylėjo, gerbė ir buvo jiems dėkinga.

Atlikę savo pareigą — sukūrę Lietuvos valstybę ir apgynę jos sienas, nors ir ne visiškai pilnai (bet tai jau ne savanorių kaltė), jie išsiskirstė, grįžo į civilinį gyvenimą. Valstybė buvo žadėjusi savanoriams kai kurių privilegijų. Daugelis jų neturėjo nei kur galvos priglauti, nei iš ko pradėti gyvenimą. Neretai čia jiems vėl reikėjo kovoti su fronto neragavusiais įstaigų vedėjais žemės gavimo ar tarnybų bei darbo reikalais. Kad šiuos klausimus būtų galima lengviau išspręsti kolektyviniu būdu, 1926 m. savanoriai pradėjo kurti savo organizaciją. 1927 m. sausio mėnesį valdžia oficialiai pripažino "Lietuvos Kariuomenės Savanorių - Kūrėjų Sąjungą". Taigi, šiuo metu sueina lygiai 30 metų, kai Sąjunga egzistuoja. Sąjunga buvo ir tebėra nepartinė. Ji sprendė tik savo narių ekonominius, tautinius ir kultūrinius reikalus. Jai priklausė įvairių pasaulėžiūrų ir įsitikinimų savanoriai, bet tai netrukdė jiems sklandžiai dirbti 1918-1920 metų dvasioje. 1919 metais gegužės 2 dieną arkiv. Pranciškus Karevičius buvo priėmęs pirmąją mūsų karių — savanorių priesaiką, todėl toji diena ir tapo savanorių me-

tinė šventė. Ja švenčiant, stengiamasi mūsų jaunosios kartos tarpe palaikyti savanorių - kūrėjų ižiebtą laisvės kovų ugnį, kad, laikui atėjus, jaunatviška dvasia vėl išsiveržtų visa savo galybe ir, kaip rūdis nuo plieno, nudegintų tą baisųjį marą, kuris dabar siaučia visoje mūsų šalyje.

Bolševikų bei vokiečių okupacijų metais Savanorių Sąjunga buvo panaikinta. Ji išėjo į pogrindį. Deportacijų metu savanoriai nukentėjo skaudžiausiai: daugelis jų su šeimomis atsidūrė Sibire ir kalėjimuose.

Tik dalis galėjo patekti į laisvąjį pasaulį. Daugiausia šiuo metu jų yra J. A. Valstybėse. Čia jie yra atkūrę savo organizaciją. Čikagoje yra Centro Valdyba ir skaitlingiausias skyrius.

Deportacijos metai išretino savanorių - kūrėjų eiles. Ir iš tų, kurie dar liko, kas metai dalį palydime į amžinybę. Ateis diena, ir gyvųjų savanorių - kūrėjų savo tarpe nebeturėsime. Bet liks amžinai jų jauna ryžtinga dvasia, skatinanti mūsų jaunimą pasiaukoti didesniems Tėvynės vadavimo žygiams.

Kodėl aš praradau tikėjimą?

BRUNO MARKAITIS, S. J.

III

KARTĄ vienas žmogus, paklaustas, kodėl jis nebepraktikuoja savo religijos, atsakė dviem žodžiais: "Kunigas kaltas!" Mes susitinkame tam tikrą žmonių skaičių, kurie kunigą laiko savo prarasto tikėjimo priežastimi. Gyvenimas mums sako, kad žmonės, ieškodami pasiteisinimo ir norėdami aptildyti sąžinės nerimstantį priekaištavimą, kartais suverčia kaltę ant kunigo, ypač jei jo gyvenimas nėra pavyzdingas. Bet gyvenimas taip pat liudija, kad šis pasiteisinimas nėra nei pilnai teisingas, nei pilnai nuoširdus. Be to, jei kieno nors tikėjimas sudužo kaip molio indas į šukes dėl to, kad kunigas nesugebėjo gyventi pagal savo aukštą idealą, tai toks tikėjimas buvo mažai ko vertas, nes jis buvo atremtas ne į Dievą, o į žmogų. Vis dėlto, kad jau žmonės kartais suverčia kaltę ant kunigo, pasižiūrėkime, kaip dažnas

iš mūsų vaizduojasi kunigą ir jo pareigas, kunigystę ir jos funkcijas. Mes manome saką su pagrindu, kad jei žmonės parodo didelę ignoranciją savo religijos atžvilgiu, tai bene didžiausia tos ignorancijos dalis tenka kunigystei ir kunigui.

Visi turime susikūrę arba pasisavinę kitų sukurtą kunigo tipą, daugiau ar mažiau patrauklų, kuris dažnai būva nerealus, išvilktas iš žmogiškojo kūno silpnybių ir nebeprisklausą mūsų planetos sistemai. Kad jis toks pasiliktų, mes jį prievarta atskiriame nuo gyvenimo ir žmonių ir užrakiname bažnyčioje arba klebonijoje. Tiek tikrovėje, tiek vaizduotėje kunigų tipai skiriasi vienas nuo kito. Mes girdime, kad vienam patinka asketinis kunigo tipas, pasislėpęs už keturių sienų, kurio kunigystė susideda iš maldos ir pasninko. Kitam patinka "modernus" tipas, nuolat sutin-

kamas žmonėse, kuris nieku nesipiktina ir nieko nesmerkia. Dar kitam patinka toks kunigo tipas, kuris nieku nesiskiria nuo kitų mirtingųjų. Pagal vieno kariškio žodžius: "Taip, pažinau tą kunigą. Buvo mūsų pulko kapelionas. Puikus vyras: gėrė degtinę, kaip vandenį." Trečias ir ketvirtas žavisi misijonieriaus kunigo tipu ir jo heroišku pasiaukojimu.

Kunigo sąvoka mūsų žmonėse remiasi dviem kraštutinumais. Pirmame sutinkame nusikunigavusį tipą, kuriame žmonės nemato arba nenori matyti nieko kunigiško. Antrasis mums siūlo perdėtai pamaldų, skrupulingą ir siaurų interesų žmogelį, kurio viena koja silpnai stovi ant žemės, o kita, lygiai silpnai, jei ne silpniau, — ant debesų.

Gyvenimas maža dėmesio kreipia į nuomones ir teorijas. Vidurkio kunigas gyvena savo sferoje, kurios geografinė ir ideologinė padėtis įsiterpusi tarp šių dviejų kraštutinumų. Kadangi savo turinyje jis neturi tam tikros religinės ekstravagancijos ir akį pagaunančio originalumo, mes paprastai praeiname pro šį tipą, jo nepastebėję arba nesusižavėję.

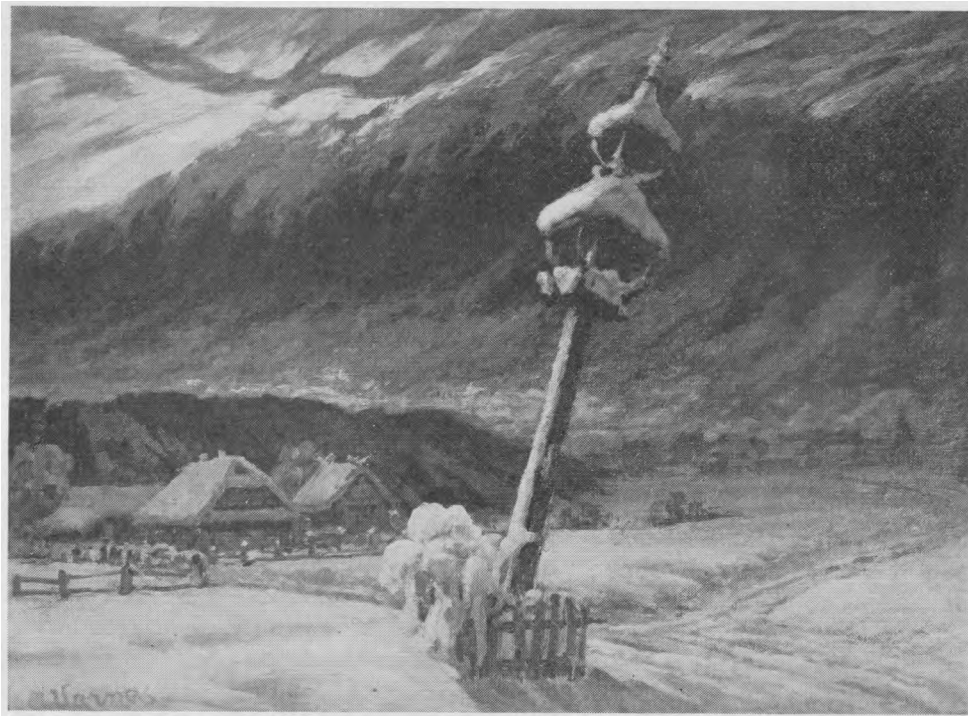
Labai retas kas stengiasi giliau ir nuodugniau pastudijuoti bendrinį kunigo tipą ir palyginti jį su idealiuotą tipu, kuris apibrėžia asmenį, visiškai pasišventusį Dievui Bažnyčioje ir artime. Lengviausią charakterizuoti velnią ir angelą, nes žmonės turi aiškias, nors plokščias, abiejų sąvokas. Jie nesigilina į velniškumo ar angeliškumo esmę. Užtenka, kad velnias yra juodas, o angelas — baltas. Kitais žodžiais, velnias yra labai blogas, o angelas — labai geras. Nuosaikaus vidurio, šešėlių, rafinuotumo ir spalvų spektro nėra.

Daugelis nori kunigą vaizduotis angelu arba šventuoju. Jam nevalia

turėti jokių žmogiškųjų silpnybių, net tų, kurios yra neišvengiamas žmogaus prigimties ribotumas ir jos kasdienis palydovas. Jo nervai ir kantrybė turi būti iš nerūdyjančio plieno. Jis negali suklysti, užmiršti ar neatpažinti. Jei kas jam užlipo ant vienos kojos, jis turi šypsotis ir pagėdauti, kad jam liptų ir ant kitos. Jis turi gyventi oru, o į pinigą žiūrėti, kaip į vienintelę pasaulyje blogybę. Jam nevalia pasijusti vienišu, nesuaprasčiu ir izoliuotu. Jam nevalia pavargti, išsisemti, persidirbti. Jis turi žengti per gyvenimą be draugų ir be bičiulių. Jis turi kiekvienam padėti, kiekvieną suprasti, kiekvieną sušelpiti. Iš vienos pusės, jis turi būti asketas ir abstinentas, o iš kitos — turi mokėti ir išgerti, ir užsirūkyti. Iš vienos pusės, jis turi atstovauti tikrąją Bažnyčios doktriną, o iš kitos — jis turi būti modernišką ir tolerantišką. Kitais žodžiais, jis turi būti prieštaravimų šiupinys ir vis dėlto sudaryti kilnų, sveiką ir vientisą asmenį.

Visa šita liudija, kad ne vienas mūsų norime kiekviename kunige matyti angelą ar šventąjį, užmiršdami gyvenimą, kad vidurkio kunigas nėra angelas nei šventasis lygiai, kaip vidurkio kompozitorius nėra Mozart'as ar Beethoven'as. Vidurkio kompozitorius gali turėti puikų muzikinį išsimokslinimą ir karštą, nerimstantį norą būti antruoju Mozart'u, bet giliai širdyje jis jaučia savo ribotumą; ir prieš kitus ir prieš savo sąžinę jis turi priimti save tokį, koks jis yra.

Mes užmirštame ir dar vieną dalyką, kad Dievas išsirenka žmogų su visomis jo dorybėmis, silpnybėmis ir ydomis. Nors būsimam kunigui yra pritaikoma tam tikras atrankos masas ir duodamas geras išsilavinimas

Prieš audrą

A. Varnas (1951)

bei religinis auklėjimas, bet ne kiekvienas kandidatas turi tą patį imlumą ir tą patį sugebėjimo lengvumą pasisavinti. Kiekvienas jaunas žmogus, pasirinkdamas ateities gyvenimo kelią, atsineša visą savo kraitį, kuris susideda iš šeimos įtakos, išauklėjimo, temperamento, aplinkos, paveldėjimo ir t.t. Moterystė nepakeičia asmens charakterio ir palinkimų. Ir kunigystė žmogaus nepakeičia. Tiesa, kad ji nuo pat pradžios kunigą orientuoja tik į Dievo ir tik į artimo tarnybą, bet kunigas — kaip ir kiekvienas kitas mirtingasis — turi siekti švento idealo ir nuolatine auka pagrįsto tikslo, naudodamasis visu savo asmeniu. Jį lydi ne tik jo gabumai ir dorybės, bet ir jo aistros, palinkimai, savotiškumai ir ydos.

Toliau. Kiekvienoje gyvenimo srityje jaunystės entuziazmas nulsūgsta iki realizmo, kai susiduriama su apčiuopiamu patyrimu, kai principai tenka taikyti atskiriems atvejams, kai atsimušama į masę, kurios lygis niekada nėra nei labai aukštas, nei labai kilnus. Prie viso šito prisideda kasdienybės rutina, kuri mūsų veiksmams duoda automatiškas reakcijas ir savos rūšies atbukusį pilkumą. Tai yra žmogiškojo ribotumo dalis, ir niekas šito visiškai išvengti nepajėgia.

Kiekvienoje profesijoje mes susitinkame žmonių, kurie būtų galėję būti ir gydytojais, ir advokatais, ir inžinieriais, ir dar kai kuo. Tai yra tipas, kuris niekur nebuvo ypatingai traukiamas, kuris apsisprendė pasi-

rinkti tam tikrą gyvenimo kelią, vaduodamasis faktais ir šaltu, bet praktišku protu. Tokių tipą mes galime rasti ir kunigų tarpe. Pagaliau, retam tenka nežemiška laimė, kaip Šv. Povilui, priimti savo ateities misiją tiesiai iš Viešpaties rankų.

Kiekvienoje profesijoje mes randame žmonių, kurie turėjo sunkių pergyvenimų ir — jų nepakelę — lūžo. Lūžo gal ne iš karto, bet palaipsniui. Toks lūžis yra sunkiau išivaizduojamas kunigo atvejuje, bet jis yra galimas. Kadangi mes nežinome visų aplinkybių ir pergyvenimų dydžio, neprotingai darytume, jei skubėtume su pasmerkiančiu sprendimu.

Kaip tik pastarasis atvejis yra naša dirva dideliems nesusipratimams, nes krizės ir lūžio momentuose mes esame linkę nesvyruojančiu skubotumu suplakti kunigą su kunigyste. Mes gerai žinome, kaip neteisinga sakyti, koks vienas, tokie ir visi. Bet dar neteisingiau tvirtinti, kad koks kunigas, tokia ir kunigystė. Mat, jei mes pasisakome prieš mediciną dėl menkaverčio gydytojo, prieš teisingumą ir įstatymą dėl sukto advokato, prieš valstybininko, tai nors ir ne labai subrendusiai sprendžiame problematinį atvejį, bet mes tebesame grynai gamtinėje srityje. Kai mes lūžį pergyvenantį kunigą suplakame su kunigyste ir ją nuvertiname arba iš viso atmetame, tai, taip darydami, tam tikra prasme mes stovime šventuose antgamtės prieangiuose, ir mūsų žodžiai gali nuaidėti, kaip pasmerkimas skirtas žmogui, o vis dėlto atitekęs Dievui. Jei jau Senajame Testamente kunigystė buvo įsteigta dievišku aktu, kai Dievas liepė Mozei Aroną ir jo betarpišką giminę specialiai rezervuoti kunigiškajam luo-

mui, tai Naujajame Testamente kunigystę yra įsteigęs pats Kristus. Vadinasi, Jis yra vyriausiasis kunigas, paaukojęs save ant kryžiaus už pasaulį ir deleguojęs savo kunigiškąją galią apaštalams ir jų įpėdiniais, vadinasi. Bažnyčiai. Tokiu būdu. Naujajame Testamente kunigystė yra visos Bažnyčios turtas, kuriuo naudojasi ne tik patys kunigai, bet ir visi tikintieji. Ir ką Šv. Povilas savo laiške Žydams rašo apie vyriausiąjį kunigą, tas labai vykusiai apibrėžia esminį kunigystės bruožą, būtent: "Kiekvienas vyriausiasis kunigas, paimtas iš žmonių, yra paskirtas žmonėms tuose dalykuose, kurie liečia Dievą, kad aukotų dovanas ir aukas už nuodėmes, kaip tas, kuris sugeba pasigailėti nežinančiųjų ir klystančiųjų, nes ir jis pats yra apsuptas silpnybėmis. Todėl jis turi aukoti aukas, kaip už žmonių nuodėmes, taip ir už savo. Ir tegul niekas tenesisavina šios garbės: tik tas, kuris Dievo šaukiamas, kaip Aronas" (Žyd. 5, 1-6).

Krikščioniškoji kunigystė yra dieviškos kilmės Bažnyčios turtas. Ji skirta žmonėms. Angelas galėtų būti tarpininkas tarp Dievo ir žmogaus. Bet žmonių kunigas turi būti žmogus, turįs tą pačią prigimtį, tuos pačius ribotumus, tas pačias dorybes ir silpnybes, lygiu jautrumu jaučiąs nuodėmės našta, kaltės svorį ir išganymo reikalą. Žmonių kunigas turi būti žmogus, kuris žmonėms prieinamu būdu perduoda tikintiesiems antgamtinę malonę, esančią Mišių Aukoje ir sakramentuose. Tai yra pagrindinė kunigystės funkcija, ir jos negali nei pakeisti, nei nuvertinti, nei nužeminti, nei susilpninti net ir nevertas kunigystės atstovas. Mes turime drastišką pavyzdį ekskomunikuoto kunigo atvejuje, kuriam ne tik uždrausta sakramentų administravimas, bet ku-

ris pats yra išskirtas iš Bažnyčios narių tarpo. Vis dėlto, Bažnyčia jam suteikia jurisdikciją duoti išrišimą mirštančiam katalikui, jei kito kunigo negalima pasiekti.

Norėdami iškelti kunigystės dievišką kilmę, šventumą ir išganančiąją galią, mes bandome ją atskirti nuo kunigo ir pabrėžti, kad kunigui priklauso pagarba ne dėl jo asmeninių pozityvių bruožų, ne dėl jo įdomios ir turtingos asmenybės, ne dėl jo dorybingumo, pasiaukojimo, pareigingumo, gal net šventumo, bet dėl kunigystės, kurią jam Dievas davė vienu pagrindiniu tikslu, būtent, panaudoti artimo tarnybai ir gerovei. Kitais žodžiais, artimo išganymui.

Iš kitos pusės, jei kunigui teko nelemta dalia pergyventi dvasinę krizę ir gal net lūžį, jei jo gyvenimas ne tik kad nėra pavyzdingas, bet yra priešprieša visa to, ką jis Bažnyčios vardu skelbia ir ko jis Bažnyčios autoritetu reikalauja, tai vis dėlto mes niekada negalime pamiršti, kad jis turi Kristaus kunigystę, ir kad jis net Judo išdavimą ar Petro išsigynimą pergyvendamas, turi valdžią ir galią tęsti išganančiąją Kristaus auką ir atleisti žmonėms nuodėmes ypač tais momentais, kurie yra prasmingiausi ir svarbiausi, būtent, kada krikščionis rengiasi dieviškajam teismui ir amžinajam gyvenimui.

Šitokią atvejį literatūrine forma vaizduoja anglų rašytojas Graham Green savo knygoje, vardu "The Power and the Glory." Jis pasakoja apie kunigą Montez, gyvenantį Meksikoje kruvinųjų persekiojimų metu. Kai uždaromos bažnyčios, o kunigams liepiama vesti ir atsisakyti kunigystės, vieni apleidžia Meksiką, kiti atsisako kunigystės, o dar kiti, kaip Montez, pasislepia. Jie keliauja iš vietos į vietą, teikdami žmonėms

sakramentus ir bėgdami nuo sunkiai atsikratomų šnipų. Štai išorinis fonas, kuriame vystosi kunigo Montez gyvenimas.

Tiek anglas Green, tiek mūsų Mykolaitis - Putinas vaizduoja kunigą, susidūrusį su esminio masto sunkenybėmis. Skirtumas čia tik toks (bet jis didelis), kad Putino vaizduojamasis kunigas Vasaris nėra specifiniai kunigiškas net seminarijoje ir jis vėliau bando nusikratyti kunigyste, kaip balastu ir asmens visumą disintegruojančia jėga. Kunigas Montez tuo tarpu — net nuėjęs ilgą puolimų kelią — nėra nukunigėjęs, nėra tapęs valdininku ar amatininku. Kunigystė jam pasilieka uola, kuria remiasi jo apgriuvusio gyvenimo namai. Jis niekada jos sąmoningai nepamiršta, nors silpnybės momentuose jis neišsilaiko reikalingoje ir prideramoje aukštumoje. Gyvendamas ir veikdamas neįprastose ir nepramatytose sąlygose, jis per lengvai atleidžia save nuo brevijoriaus kalbėjimo, Šv. Mišias laiko retai ir nebena išpažinties. Iš kitos pusės, dėl nuolatinės nervinės įtampos jis vis dažniau naudojasi alkoholiu ir vienvietės valandose ieško jam neleistinos draugystės. Jis pradeda smukti palaipsniui, kol jis pasiekia žmogiškosios mizerijos dugną, bet šis smukimas jo nesulaužo ir nepaskandina. Jis tebesijaučia kunigu. Ir toliau — tarp pavojų ir sunkenybių — jis tarnauja žmonėms, nes jis liko vieningas kunigas visoje provincijoje. Niekas negali jo laikyti fariziejų, nes jis neslepia savo silpnybių. Niekas negali jam primesti nuoširdumo stokos, nes jis prisipažįsta tuo, kuo jis yra — visoje plotmėje. Tiek kitiems, tiek policijos leitenantui jis nebijo atsiverti, kad jis esąs bailys ir dar daug kas. "Bet tai nesvarbu, nes aš vis tiek ga-

liu įdėti Dievą į žmogaus burną ir aš galiu duoti žmogui Dievo atleidimą" (p. 245).

Užgirdęs apie tariamai mirštantį banditą, Montez nedelsdamas išsirengia į kelionę ir ... patenka į policijos rankas. Kalėjime jis mato savo liūdną praeitį ir — nesant kunigo — bando atlikti išpažintį akmeninėms kalėjimo sienoms. Akyse sužimba tikro gailesčio ašaros. Mat, mirtis čia pat, o rankos tuščios.

Štai rašytojo Green vaizduojamas kunigas Montez, kuris gyvena sunkų gyvenimą, lydimas kasdienių silpnybių, bet liko kunigas per visas dienas, kol jo kraujas, išlietas už Kristų, atpirko jo gyvenimą ir nepa-

siektą ideala. Jis gyvena pilkoje kasdienybėje ir puolė ir apgailestavo savo skurdą visame žmogaus ribotumo nuogume. Mat, tik ideala turįs mato savo puolimą, tik ideala turįs mato reikala keltis ir reformuoti savo gyvenimą.

Paprastai, svarstant kunigo ir kunigystės problemas, mes per daug greitai išleidžiame iš akių pačią kunigystę, kuri gali žibėti kaip auksas pelenuose ir spinduliuoti savo tebukladare galia, nežiūrint kunigo silpnybių ir ribotumo. Nusistatymas neatmesti kunigystės dėl mažiau verto kunigo reikalauja dvasinio subrendimo ir gyvenimo išminties. Iš kitos pusės, kas be nuodėmės, tegul pirmas meta akmenį.

KRISTINA KULIAVAITĖ

Atverkite duris...

Tiek sielai daug kelių,
Kad pasiklysta žingeidus turistas — protas
Ir laimės ekspedicijon išvykusi širdis
Pravirksta: "Deimantų mačiau pilis,
O štai neišmatuotas tyrų plotas
Be juoko ir dainų ..

Bet Šaukiantysis saulės žingsniais
Žengia kaitros nutildytais dirvonais.
Jo balsas aidi paslaptینگais laimės tonais:
"Jūs nepažistate — Aš tarpe jūsų stoviu —
Ateikite visi, ištroškę ir ap sunkinti rytojūm.
Palaimą semkit žvilgsniais."

Širdy ištirpsta pasakų pilis,
Ir protas, kaip mėnulis, išneria iš debesų.
Plačiai atverkite duris — Karalius žengia!
Siela ieškojo Jo. Širdis nevengė —
Tik nepažino, gal negavo atsako iš paklaustu.
Štai Jis. Atverkite duris ...

KONTEMPLIATYVŪS VIENUOLYNAI

ALFONSAS GRAUSLYS

I

IŽANGINĖ PASTABA: Šie straipsniai nori supažindinti skaitytoją su kontempliacija ir kontempliatyviu gyvenimu, kaip jis reiškiasi griežtuose maldos ir atgailos vienuolynuose, ir iškelti kontempliacijos vaidmenį kiekviename vaisingame aktyvume. Kadangi šių straipsnių tikslas — kuo suprantamiausiai išdėstyti dalykus, kurie giliau nesusipažinusiame su dvasiniu gyvenimu gali būti sunkiau prieinami, todėl čia bus vengiama griežtai mokslinių bei teologinių aptarimų ir gilinimosi. Pirmutinis autoriaus noras, kad čia reiškiamos mintys paliestų skaitytojo širdį ir leistų pajusti poeziją ir grožį, kurių taip daug pagilintame religiniame gyvenime.

Pirmame straipsnyje liečiami trys dalykai: 1) kas yra vienuolynai; 2) kas yra kontempliacija — kokių sąlygų reikia jai klestėti, ir ką ji duoda žmogaus dvasiai; 3) kas yra kontempliatyvūs vienuolynai, ir koks yra jų bei apskritai kontempliacijos vaidmuo religiniame gyvenime.

1) Kas yra vienuolynai?

GIRDIME apie įvairius vienuolynus. Sutinkame įvairių vienuolinių kongregacijų atstovus ir atstoves, bet dažniausiai nežinome, kas yra vienuolynai savo esmėje. Tai dar nebūtų pati didžiausioji blogybė, jei jų tik nepažintume. Kalbant gyvenimiškai, nepažinimas prilygsta neteisngam pažinimui, nes visoks "informavimas" ir apie kurį nors dalyką pasklidę prietarai neišvengiamai ir nesulaikomai veržiasi į tą nepažinimo tuštumą ir dalyko nepažįstantįjį daro bejėgį klaidinančias žinias atremti ir jas nuginkluoti. Štai kodėl ne kartą vienuolynai nevertinami, ir ne vienam jų nariai atrodo kažkokie mažiau vertingi žmonės: pasyvūs, netinkami gyvenimui ir jo kovai. Taip ypač galvojama apie griežtuosius, uždarus maldos ir atgailos vienuolynus.

Ne kartą susikuriama klaidingos sąvokos, kai susiduriama su netinkamais, be pašaukimo ar pašaukimo nustojusiais įvairių kongregacijų

nariais, kurie savo atstumiančiu elgesiu užstoja ir aptemdo pačią vienuolyno idėją. Bet tai yra visų mūsų tragedija, (turiu galvoje visus tikinčiuosius) nes kas iš mūsų savo gyvenimu arba elgesiu niekada nebus užstojęs ir aptemdęs krikščioniškosios tiesos? Be to, "vienuolyno kelias yra nepaprastas, ir nelaimė tame", sako W. Nigg, "kad į jį žengia perdidelis skaičius jam nepribrendusių (ir pridėčiau: nepribrandinamų, A. G.) žmonių, kurie jame supasuoja." Tokiais atvejais kai kurių vienuolių "dvasios stovis", pastebi F. Mauriac, "ne daug kuo skiriasi nuo Jockey klubo narių."

Ir štai tokiais laikais, kaip mūsų, kai daugelis nesupranta ir nevertina vienuolyno idėjos svarumo ir grožio, mus nustebino labai entuziaztinga knyga, parašyta vienuolynų garbei, vardu 'Vom Geheimnis der Moenche' (Artemis - Verlag, Zurich, 1953). Jos autorius yra Šveicarijos protestantų pastorius Walter Nigg, parašęs ir kitą įsidėmėtiną ir nemažiau vertingą knygą apie didžiuosius šventuo-

sius — "Grosse Heilige." Savo veika-
le apie vienuolius jis gražiausiais žo-
džiai giria įvairias katalikų vienuoli-
jas ir apgailestauja, kad jų nebeliko
protestantizme, nes "protestantizmas,
pašalindamas vienuolynus, nuskur-
do". Jis ilgisi jų atsiradimo protestan-
tizme. Jis mini Harnack, tą didįjį pro-
testantizmo šulą, kuris netolimoje
praeityje tvirtinęs, kad protestantiz-
mui reikia tokios nuotaikos žmonių
grupių, kokios yra katalikų vienuo-
lijos.

Kas tad yra vienuolynai? Pir-
miausia, tai yra žmonių susibūrimai,
kurie rimtai nori pasidaryti, jei taip
pasakytume, krikščioniški krikščio-
nys, nes daug pakrikštytųjų nešioja
tą vardą, nors jis neatitinka jų gyve-
nimo turinio. Tai rimtas skaitymasis
su krikščionybės skelbiamomis tieso-
mis, bandant jas paversti gyvenimu.

Vienuolynai yra konkretus ir
praktiškas bandymas nuo išorinių
dalykų susitelkti į vidinius, nuo nees-
minių į esminius, nuo šešėlių į tikro-
vę, nuo vidutinumo į heroizmą, nuo
plataus kelio, anot Evangelijos, ve-
dančio į pražūtį, į siaurą atgailos ke-
lią. Vienuolynų regulos ir askezė
kaip tik ir stengiasi sudaryti tokias
gyvenimo sąlygas, kuriose laikinieji
dalykai nenuslopintų amžinųjų, o
dvasinės vertybės stovėtų pirmoje
vietoje. Jos stengiasi pašalinti iš vi-
dinio vienuolio gyvenimo visa tai,
kas dvelkia parazitizmu (nuodėmę ir
ydas) ir kas slopina energiją, naudo-
tiną sveikiems dvasios pasireiški-
mams ir jos ugdymui.

Vienuolynai yra kolektyvinė vie-
natvė ta prasme, kad jie susikuria
savitą dvasinę atmosferą, skirtingą
nuo pasaulio. Tai Dievo meilės at-
mosfera. W. Nigg sako, kad "esmin-
gesnė, negu visi išoriniai nuopelnai,
yra į amžinybę nukreipta Dievo mei-

lė, kuri vienuolynuose pražysta, tar-
tum rožių krūmas".

Šios kelios pradinės mintys aiš-
kiai sako, kokie šviesūs, karšti ir
liepsnojančios sutelktinės dvasios ži-
diniai ir dvasinės energijos šaltiniai
gali būti gerai vadovaujami vienuo-
lynai. Nenuostabu, kad Bažnyčios
gyvenime jie yra suvaidinę didelį
vaidmenį. Per juos Bažnyčia kovojo
su klaidatikybėmis ir vykdė savo di-
džiąsias reformas. Per jų organizuo-
tą darbą ji plito misijų kraštuose ir
ugdė jaunimą katalikų pasaulyje.
Pagaliau, daugiausia jų dirvoje išau-
go ir pražydo gražiausieji žemės žie-
dai — šventieji. Štai kodėl — įžengę
į Šv. Petro baziliką Romoje — jos
centrinėje navoje — matome didin-
gas žymiausių vienuolijų įkūrėjų sta-
tulas.

Kai kurie pasauliečiai rašytojai,
arčiau susidūrę su žymiomis vienuo-
lijos ir jų dvasinio spinduliavimo pa-
veikti, neslėpė savo susižavėjimo jo-
mis. "Nėra aukštesnio pašaukimo už
vienuolio pašaukimą", sakė rusų ra-
šytojas N. Gogol. O vokiečių poetas
Hugo von Hofmannsthal ir žinomas
dramaturgas G. Hauptmann yra pa-
reiškę savo priešmirtinę valią: būti
palaidoti vienuolių rūbuose. Ir W.
Nigg susižavėjęs tvirtina, kad "į turi-
ningą vienuolijų istoriją galima žiūrė-
ti tik su pagarba, nes vienuolijos pri-
klauso prie didžiausių dalykų, ku-
riuos krikščioniškoji dvasia sukūrė".
Kai netolimoje praeityje žurnalistas
R. Cluny rengėsi apkelti didžia-
sias vienuolijas, kad jas pažintų ir
su jomis kitus supažindintų, prašyda-
mas iš Pijaus XII savo projektui pa-
laiminimo, išgirdo iš jo lūpų šiuos
skatinančius žodžius: "Vienuoliai nie-
kada nebus užtenkamai pažinti ir už-
tenkamai mylimi".

Žengdami nuo atitrauktos vienuo-

Kontempliatyvaus gyvenimo vienuolis

lyno sąvokos prie žmogaus vienuolio, mes turime vėl klausti: kas yra vienuolis? Vienuolis yra žmogus, kuris rimtai įsidėmėjo Kristaus žodžius: "Ieškokite *visų pirma* Dievo karalystės ir jos teisybės" (Mat. 6, 33). Todėl vienuolis tik dvasines vertybes laiko tikromis vertybėmis, o visa kita jis vertina tik tiek, kiek tai padeda dvasinių vertybių siekimui. Vienuolis yra evangelijose minimo perlo ieškotojas.

Vienuolis yra sudrausmintas ir susidrausminęs žmogus, kuris, pasišalindamas iš pasaulio netvarkos ir maištingumo atmosferos, palenkdamas save antgamtiniais dėsniais

ir paklusdamas regulai bei viršinin-kams, nusilenkia tai amžinajai tvarkai, kuri — anot Šv. Tomo — veda į Dievą.

Jei pagal pirmųjų amžių atsiskyrėlį Pachomijų "gražiausia vizija yra dievotas žmogus ir gražiausias apsi-reiškimas, kai tu nematomą Dievą matomame žmoguje matai", tai šitokią viziją norėjo patiekti pasauliui vienuolynų kūrėjai. Tokią viziją — ir tai nukryžiuoto Kristaus viziją — turėtų patiekti žmonėms vienuolis, kuris trimis — neturto, paklusnumo ir skaistybės — dvasinėmis vinimis pri-kala save prie kryžiaus.

Kadangi šiuose straipsniuose esame užsibrėžę kalbėti apie kontempliatyviuosius vienuolynus, tai dabar sustosime prie pagrindinės šio straipsnio minties — kontempliacijos.

2) Kas yra kontempliacija?

Kontempliacija — gamtine prasme — yra atidus, ramus, ilgas ir su meile išsižiūrėjimas į kurią dalyką, kad galėtum jį giliau pažinti, tartum kiau-rai permatyti ir taip jo esmę suvokti. Tai yra dvasinis susitelkimas prie vieno dalyko, pamirštant visus kitus.

Į šitokią mus dominančių dalykų kontempliavimą mes visi kartkartėmis linkstame. Kas gi nėra turėjęs tokių užsimiršimo, susitelkimo, net dvasios pagavimo valandėlių, matydamas didingus gamtos reiškinius ar meno kūrinius? Tokios kontempliatyvio nuotaikos buvo pagautas ir J. Wasserman romano veikėjas, kuris "sustojo Tolede, nes ten buvo trys ar keturi paveikslai, dėl kurių artumo jis nesvyravo apsigyventi toli nuo pasaulio" (Iliuzijų žmogus). Tokia nuotaika degė ir G. Hauptmann veikalo didvyris, kuris Amžinajame Mieste nematė nieko kito, kaip tik

Michelangelo "Pieta" (Sopulingą Motiną su mirusiu Kristumi ant kelių), ir kuris svajojo, kad tik tai vienai skulptūrai pagerbti reikėtų pastatyti bažnyčią (Buch der Leidenschaft). Tokios kontempliacijos dvasią jautė ir H. Hesse, kuris, keliaudamas po gražiąją Umbrijos gamtą Italijoje, jautė, kad jame "kiekvieną dieną ištrykdavo grožio šaltiniai, ir jis žiūrėdavo į šviesią šventadienišką panoramą, tartum į gerąsias Dievo akis. Kai, išklausydamas į daugiatonį vėją, skambantį medžių viršūnėse, jis juto Dievą kalbantį, juto ir nuostabių Biblijos žodžius apie neišsakomą tvarinijos dejavimą" (Peter Camenzind).

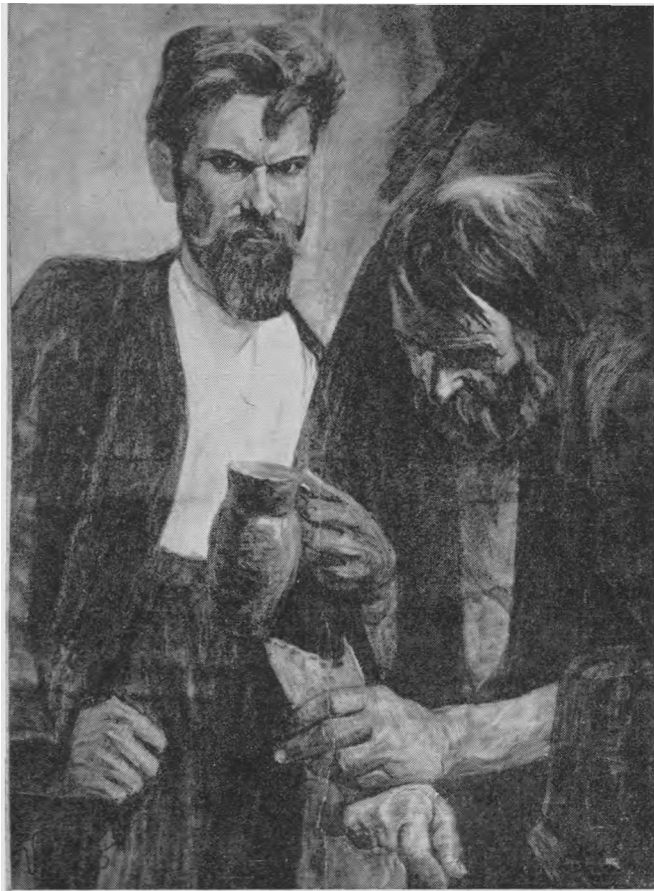
Poezija taip pat yra savos rūšies kontempliacija, jaučianti ir išsakanti, kas ne visų jaučiama ir kas nelengvai eiline kalba išreiškiama. Todėl poezija ir net religinė kontempliacija yra labai giminingos. Neveltui tad kai kurie didieji poetai dvelkia religine nuotaika. Prisiminkime tik O. Milašų, R. M. Rilke, R. Tagore. Iš antros pusės, turime pastebėti tą faktą, kad kartais religiniai mistikai savo pergyvenimus išreiškia poezijos forma. Tai liudija tokie pavyzdžiai, kaip Šv. Tonas nuo Kryžiaus, Didžioji ir Mažoji Šv. Teresė, o taip pat ir mistinės nuotaikos religiniai rašytojai, kaip T. Merton, R. Maritain.

Vadinasi, gamtinėje kontempliacijoje mes tartum išgyjame naujas akis, ausis ir jutimą ir, taip savo pažinimą pagilinę, bandome skverbtis į daiktų ir įvykių esmę. Bet, kalbant apie kontempliatyvius vienuolynus, mums rūpi religinė kontempliacija. Kas ji yra?

Religinė kontempliacija yra dvasinis maldoje išžiūrėjimas į Dievą, kuris Dievą priartina, Jo pažinimą pagilina ir Jam meilę padidina. Ši

kontempliacija yra aukštesnė maldos rūšis, viršijanti lūpinę ir maštymo maldą arba jas persunkianti ir nudažanti. Tai yra malda, kurios metu Dievas patiriamas apčiuopiamiau ir Jo priartėjimo džiaugsmas išgyvenamas, kurios metu Jis pasidaroma iš abstrakčios, tolimos būtybės konkrečia, artima ir gyva: mūsų gyvenimo Dievu. Per kontempliaciją Dievas pamažu virsta Vienintele Realybe, ir dvasia susikoncentruoja prie Dievo meilėje ir adoracijoje. Kaip maštymo maldoje Dievas protu maštomas, taip kontempliacijoje Jis širdimi juntamas ir ne tiek maštomas, kiek mylimas. Per kontempliaciją žmogus labiausiai prie Dievo priartėja, su Juo susitinka, intymiai kalbasi ir Jį kalbantį išgirsta. Kontempliacijoje daiktai ir žmonės pasitraukia į gyvenimo scenos gilumą, vis mažiau ir mažiau mus veidami ir apspėdami. Esminiai dalykai išeina iš scenos priekį. Pradedama kvėpuoti amžinybės oru. Per kontempliaciją žmogaus siela pradeda intensyviau maitintis Dievu ir Jo žodžiu, vis pilniau pasisavindama Dievo žodžių turinį. Kontempliatyvi siela, kaip sako 54 psalmė, "visada ieško Dievo veido". O juk "niekas kitas mums nėra taip reikalingas, kaip Dievas. Surasti Dievą reiškia sukaupti mūsų sielą Jame" (Šv. Angela iš Foligno). Per kontempliaciją žmogaus siela, tas dvasinis akumulatorius, prisikrauna dieviškojo gyvenimo.

Tokiu būdu, mes prieiname prie tiksliausiojo kontempliacijos aptarimo, remdamiesi didžiausiuoju Katalikų Bažnyčios teologu Šv. Tomu Akviniėčiu ir didžiausiuoju jos mistiku Šv. Jonu nuo Kryžiaus, būtent, *kontempliacija yra patirtinis Dievo pažinimas, kilęs iš Dievo meilės ir su Juo susijungimo*. Dar konkrečiau religinę

A. Varnas (1905)

Dailininkas ir elgeta

kontempliaciją aptardami sakome, kad ji yra intymus Dievo pažinimas, kyląs iš vienybės su Dievu, su meile vykdant Jo valią (T. Merton).

Šitokia religinė kontempliacija yra Dievo malonės dovana, kuriai mes — tos pačios Dievo malonės remiami — paruošiamo kelią. Per ją mummyse išsiskleidžia Šv. Dvasios dovanos.

Pirmųjų religinės kontempliacijos pradų randame didžiosiose religinės nuotaikos sielose, net ir nekrikščionių tarpe. R. Tagore — savo nuostabiai gražiam "Gitanjali" kūrinyje — veržiasi į Dievą pilnas kontempliatyvos nuotaikos. Iš jo žodžių kartais pajunti gaivinanti Šv. Augus-

tino "Išpažinimų" dvelkimą. Kiek juose ilgesio priartėti prie Dievo, kiek džiaugsmo. Dievo artumą pajutus, ir kaip juose gausu Dievo pagarbavimo jausmų! Jau iš ryto jis junta, kad su šviesa ateina į jo širdį pasiuntinybė iš Dievo. Todėl nuolanki meilė yra jo rytmečio malda: "Tavo veidas nusilenkia ant manęs. Tavo akys žiūri į manąsias, ir mano širdis paliečia Tavo kojas". Vakaro ir nakties gamta jį nuteikia ilgesiu, ir jis sako: "Aš stoviu po Tavo vakaro dangaus auksiniu stogu ir keliu maldaujančias akis į Tavo veidą". Dievo artumas kartais virsta džiaugsmo ekstaze, ir jis svaigsta: "Manoji mažoji širdis, Tavo rankų nemirtingo spaudimo paliesta, išsilieja džiaugsmu ir pagimdo neišsakomus žodžius".

Tai tik vienas konkretus pavyzdys, rodąs, kad kontempliacija yra rinktinis visų didžiųjų ir šventųjų sielų maistas.

Religinei kontempliacijai *paruošiamas kelias*, kai išsilaisvinama iš savojo "aš" ir iš įvairių prisirišimų prie tvarinių; kai moraline prasme vis labiau nušvariname savąjį gyvenimą; kai nuolankumą ir meilę ugdome; kai savąjį susitelkimą ir tylą vis daugiau malda užpildome.

Kadangi mums pilnai įsileisti Dievą į savo gyvenimą trukdo susikoncentravimas į savąjį "aš", juo prisipildymas ir prisirišimas prie tvarinių, tai pirmiausia reikia nugaleti savąjį "aš" (žiūrėti į visa iš Dievo, o ne iš savojo "aš" taško ir pagal tai elgtis) ir nutraukti kiekvieną neleistiną prisirišimą prie asmens ir daikto, kad neįklimptume tvarinyje. Tik tokiu būdu dvasiniai nuo visko atsitraukiame ir sukuriame tuštumą, į kurią Dievas įžengia. Nors atsiplėšti nuo savęs ir nuo visa to, kuo esa-

me į žemę įaugę, mums nemaža aukos kainuotų, reikia išsilaisvinti iš visų mus sutepančių ryšių. Mat, tik tuo būdu gyvenimo horizontą nuskaidrinus, atsiveria perspektyvos į Dievą.

Moralinis, ir tai nuolatinis, savo gyvenimo valymas yra būtinas, nes prigimties palinkimas į pikta, aistrų netvarkingumas, dabartinės nuodėmės, netobulybės ir praeities nuodėmių pasekmės, silpninančios dorovinių atsparumą, yra kaip debesys, kurie atsistoja tarp mūsų ir Dievo, aptemdo mūsų dvasinį žvilgsnį, mažindami mūsų imlumą Dievui ir Jo kontempliavimui. Kuo grynesnė siela, tuo skaidresnis jos dvasinis žvilgsnis, ir tuo aukštesnę kontempliacijos dovaną Dievas gali jai suteikti. Kalbant dar apčiuopiamiau, juo gilesnis šventumas, tuo aukštesnis maldos šaltinis ištrykšta iš tokio gyvenimo dirvos.

Gyvenimo švarinimas reikalauja kratytis ypač išdidumo, tuštybės jausmų ir nuolankiai nusiteikti, nes kas yra per daug savęs pilnas, tokiame inde, jei taip pasakytume, Dievas negali tilpti. Nuolankumas gi kaip tik yra tokia dorybė, kurioje žmogus — stengdamasis save gerai pažinti ir nuolat susidurdamas su savo doroviniu silpnumu ir nepastovumu — mato, kad tik Dievas yra viskas. Būti tad nuolankiu reiškia savęs visai nematyti ir tik Dievuje skendėti. O tokia nuotaika yra tipinga kontempliatyvioms sieloms.

Į gilesnį bendradarbiavimą su Dievu maldoje — taigi, į kontempliariją — ypač veda Dievo meilė. Juk meilė nori mylimąjį vis geriau pažinti. Ji duoda tam tikros aiškiaregystės, nes "kur meilė, ten akys" (Šv. Tomas Akv.). Vadinasi, meilė veda į kontempliaciją, o prailginta kontem-

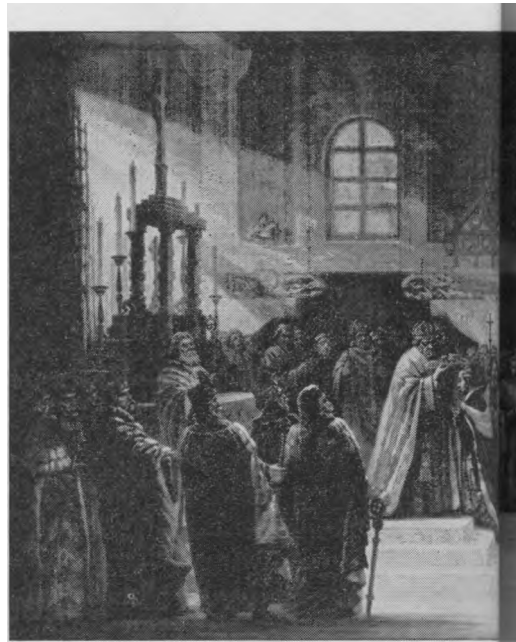
pliacija didina meilę. Bet meilės skatinamas kontempliavimo prailginimas, praktiškai imant, yra maldos prailginimas (žinoma, neapleidžiant kitų savo pareigų)! Gyvenimas rodo, kad ilgos maldos paruošia kelią kontempliacijai. Iš antros pusės, kontempliatyvios sielos yra kasdienės ir ilgos maldos sielos. "Esu vienuolis, kad melsčiaus, nes melsdamasis Dievą randu", sako T. Merton, ir jo žodžiai čia puikiai nusako šiaip maldos ir aukštesnės maldos — kontempliacijos vaidmenį.

Kalbant apie maldą, reikėtų pabrėžti Šv. Rašto maldų reikšmę kontempliacijai. Pirmiausia, Dovydo psalmės. Jos ypač kontempliatyviai nuteikia, nes jos yra išžiūrėjimas į Dievą iš įvairių pusių, į Jo įvairias ypatybes ir pasireiškimus. Pirmieji krikščionybės amžiai ir tų laikų atiskyrėliai neturėjo kitų maldų, tik psalmes. Jomis savo dvasią maitindami, daugelis jų yra pasiekę intymų susijungimą su Dievu. Ir šiandien tiems, kurie oficialiai Bažnyčios vardu meldžiasi, t. y. kunigams, Bažnyčia neturi nieko geresnio už psalmes. Kontempliatyvūs vienuolynai tas psalmes net gieda, nes giedojimas yra prailginta kontempliacija. Todėl Psalmynas ir apskritai nuolatinis Šv. Rašto skaitymas, kontempliatyvių rašytojų liudijimu, yra kontempliacijos mokykla.

Pagaliau, tylą ir susitelkimas vienvėje padeda išgirsti Dievą ir Jo Dvasios įkvėpimus. Apie tą tylėjimą ir tylą labai gražių minčių mums duoda T. Merton savo veikaluose. "Gilioje tyloje išmintis pradeda giedoti savo begalinę, saulėtą, neišreikšiamą ir slaptą giesmę, kurią ji tyliai šnabžda vienišai sielai". Anot jo, visos teisingosios. Dievą mylinčios gyvųjų ir mirusiųjų sielos sudaro be-

galinį chorą, kurio melodijos nesu-
prasi kitaip, kaip tik tylėdamas, nes
ji tylesnė už tylėjimą, nes ji sutampa
su Dievo tylėjimu. Ir visi, tą muziką
girdėdami, supranta, kad pasaulis ir
visi jo darbai yra neesminiai daly-
kai; kad visos naujienos yra iliuzi-
jos, ir kad tik amžina daiktų tyla yra
realybė, nes ji yra Dievo tyla. *Šauki-
mas tad į kontempliaciją yra kvieti-
mas įleisti gilią šaknis į Dievo tylą.*
Tylos balsas nuolat primena žmogui,
kad jis yra daiktas; pražuvęs, ieško-
tas ir atrastas (suprask: pražuvęs per
gimtąją nuodėmę, ieškotas per Dievo
meilę ir atrastas per atperkančią kry-
žiaus kančią, A. G.). Tyloje jaučia-
mas paslėptas žodžio esimas, kuris
išsiskleidžia kontempliatyvioje sielo-
je, tartum nuostabus šypsnyš. Tai vis
to trapisto (T. Merton) sielos jausmai,
kurie nusako tylos ir susitelkimo ver-
tę, ieškant Dievo veido ir Jo artumo.

Žmogus, turįs gilesnį gyvenimo
patyrimą ir giliau į gyvenimą išvel-
giąs, žino, kad laimė yra sujungta su
gėriu. Ieškoti laimės šalia gėrio yra
apsigavimas. Tam apsigavimui pasi-
duoda visi, kurie ieško laimės nusi-
dėdami, nes jie tikisi laimės iš trum-
pai tveriančio malonumo, kai tuo
tarpu tikroji laimė yra pastovi ir tver-
minga. Kontempliatyvus gyvenimas,
ieškodamas Aukščiausiojo Gėrio, ar-
tina žmogų į didžiausią žemėje gali-
mą laimę. Ji būna taip didelė, kad
visi skausmai ir aukos, tam Gėriui
pasiekti ir išlaikyti, virsta džiaugs-
mais. Tos laimės džiaugsmas kartais
būna toks nepaprastas, kad šventųjų
sielų prigimtis išsijungia iš sąmonės
— pereina į ekstazę — kad ji galėtų
tą džiaugsmą pakelti, neperdegda-
ma ir nemirdama. Ar neteisingi tad
T. Merton žodžiai: "Vienuolynas yra
mokykla, kurioje išmokstame iš Die-
vo būti laimingi".

Mindaugo vainikavimas

Kadangi kontempliatyvus asmuo
yra tas, kurio pojūčiai, aistros ir dva-
sinės galios klauso proto, o tas nusi-
lenkia tikėjimui, tai tokios tvarkos
dėka tame asmenyje viešpatauja ramy-
bė. Nėra jokio nerimavimo, blašk-
kymosi, nes žemesnioji prigimtis
klauso aukštesniosios, kurios akys
yra nuolat nukreiptos į Dievą. Štai
kodėl, nežiūrint visų išorinių nepasi-
sekimų, vidaus kančių ir pagundų,
"visoki išmanymą viršijanti Dievo
ramybė sergsti jų širdis ir mintis
(Pilyp. 4, 7)".

Nusakydamas kontempliacijos pa-
laimą ir ją gretindamas su dvasiniu
skaitymu, paprasta malda ir mąsty-
mu, T. Merton sako: "Neapsakomas
palaimintojo gyvenimo saldumas,
nes skaitymas jo ieško, mąstymas jį
randa, malda jo prašo, kontempliaci-
ja jį ragauja" (t. y., apčiuopiamiau-
siai Dievą išgyvena, A. G.) ir todėl
"ieškokite skaitydami, rasite mąsty-

A. Varnas (1955)

dami; belskitės meldamiesi, įeisite kontempliuodami".

3) Kontempliatyvūs vienuolynai

Pirmiausia, jie yra maldos vienuolynai. Jų svarbiausias darbas — malda. Jie yra aštresnės atgailos, didesnio tylėjimo ir susitelkimo vienuolynai, nes juose sudaromos ypatingos sąlygos pasiekti aukštesnius maldos laipsnius. Šiuose vienuolynuose pašalinama visa, kas galėtų dvasios akims užstoti Dievą ar net dėmesį nuo Jo nukreipti. Jie dažniausiai neturi jokių išorinių uždavinių, jokio bendravimo su žmonėmis ir yra griežtai atskirti nuo pasaulio. Nenuostabu, kad tokių vienuolynų pastatai būna toliau nuo miestų ir tirščiau apgyventų vietovių. Jie statomi gražios gamtos prieglobstyje. Pragyvenimui ir išsilaikymui šie vienuolynai niekur neieško lėšų ir aukų, bet išsi-

verčia iš savo rankų darbo. Mažiau religinį gyvenimą pažįstąs žmogus ir kontempliatyvaus vienuolio apibūdinimą girdėdamas iš T. Merton lūpų, kad tai yra asmuo, "kuris eina iki Absoliuto ribų ieškoti negalimo, ieškoti vizijos, kurios negalima turėti nemirus", pasakys, kad kontempliatyvūs vienuoliai yra idealistai ir svajotojai, negyvenimiški ir egoistai. Todėl nenaudingi ir nereikalingi. Taip galvojęs žmogus, gal būt, niekada nesužinos, kad Bažnyčia ir jos autoritetai visai kitaip sprendžia.

Jau Šv. Augustinas savo laiku įspėjo prieš perdėtą išorinį veiklumą: "Negalima taip veikime pasinerti, kad Dievo kontempliavimą laikytume nereikalingu". Matyti, į tą pačią blygbę reaguodamas, viduramžių mistikas Bernieras - Louvigny išsireiškė gana drastiškai: "Užsiėmimas yra geras dalykas, kai nieko geresnio neturima. Bet geriausias dalykas — būti Dievu užimtam".

Šv. Tomas Akv., gretindamas aktyvųjų ir kontempliatyvųjų gyvenimą, nedviprasmiškai pasisako, kad "kontempliatyvus gyvenimas yra aukštesnis už aktyvųjų, kaip Dievo meilė yra nuopelningesnė už artimo meilę". Todėl "jei kas yra šaukiamas iš kontempliacijos į aktyvumą, jis neprivalo apleisti pirmojo ir turi pridėti antrąjį". Kontempliatyvaus gyvenimo pranašumą Šv. Tomas pagrindžia aštuoniais įrodymais. Bet Šv. Tomo mintį paryškindami, turime pridėti, kad jei, anot jo, kontempliatyvus gyvenimas išsilieja į aktyvumą, kontempliacijai neišsenkant, tada jis yra aukštesnis už vien kontempliavimą, nes "didesnis dalykas yra šviesti kitiems negu šviesti tik sau", ir didesnis dalykas duoti Dievą kitiems negu tik pačiam Juo gyventi. Bet turime čia pat pridėti, remdamies oficialiu

Bažnyčios mokslu, kad kontempliatyvus gyvenimas vienuolynuose, net neišsiliedamas į apaštalavimo aktyvumą, yra apaštališko pobūdžio. Tai iš naujo pabrėžia Pijus XI savo bulėje "Umbratilem", girdamas kontempliaciją ir primindamas, kad jos tikslas — ne vien Dievo paslaptis pažinti, bet maldauti, kad Dievo karalystė plistų žemėje, ir daryti atgailą už savo ir už kitų žmonių nuodėmes. Tos rūšies vienuolynai, toliau dėsto Pijus XI, duoda šventumo pavyzdį, kurį Bažnyčia patiekia sekti. Nėra tobulesnio gyvenimo, kurį būtų galima pasiūlyti — jis naudingas visai Bažnyčiai. Tie, kurie meldžiasi ir atgailauja, daugiau prisideda prie Bažnyčios pažangos ir žmonijos išganymo, sako Pijus XI, negu tie, kurie dirba tik apaštalavimo darbą tiesiogine prasme (atkreipkime dėmesį į žodelytį "tik", reiškiantį: kurie visai nesirūpina kontempliacija, A. G.), nes kontempliatyvūs vienuoliai išprašo tų malonių, be kurių apaštalavimo darbas nebūtų vaisingas. (Jei kurio nors apaštalavimo darbas buvo ypatingai vaisingas, tai dėl to, kad jis gyveno Dievo kontempliacijoje. Prisiminkime tik Arso kleboną Šv. Toną Vianney, A. G.). Štai minėtoje bulėje išdėstytas Bažnyčios mokslas apie kontempliatyvių vienuolynų vertę.

Kontempliacija yra aukščiausias stovis žemėje, nes jis amžinai nesibaigs: juk amžinybė yra ne kas kita, kaip Dievo kontempliavimas tyroje meilėje ir Juo džiaugimasis. Šv. Grigalius Didysis sako, kad kontempliatyvusis ir amžinasis gyvenimas yra ta pati realybė: tik vienas yra aušra, o kitas — šviesi diena.

Ar tik kontempliatyvūs vienuolynai nėra tie perkūnsargiai, kurie sustabdo bent dalį tos teisingos Die-

vo baismės, skirtos pasauliui už jo nusikaltimus? Ar tik šie kontempliacijos židiniai nėra dvasinio oro ozonas, kuris apvalo nuodėmių teršiamą atmosferą?

Pagalčiau, šie vienuolynai apaštalauja jau pačiu savo buvimu. Užtenka pamatyti jų sudvasintus veidus, užtenka pasiklausyti chorališkojo giedojimo, kuris kaip amžina malda veržiasi iš jų grynų sielų — ir štai pajunti antgamtinio pasaulio apčiuopiamą ir viliojantį dvelkimą. Nenuostabu, kad jau minėtas prancūzų žurnalistas R. Cluny rašė savo knygoje: "Aš iš tų buvojimų kontempliatyvuose vienuolynuose išsinešiau antgamtinių grožybių viziją, kuri trykšta iš jų slaptingo tylos židinio".

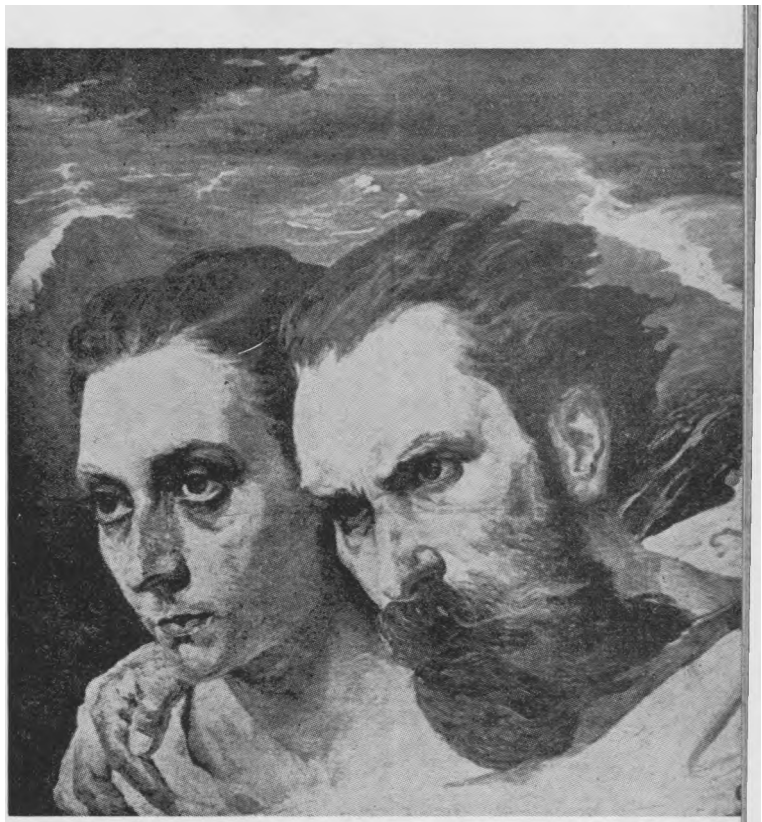
ADOMAS VARNAS

Jeigu Basanavičių mes vadiname Lietuvos patriarchy, Jablonskį — kalbos tėvu, o Maironį — tautos dainiumi, tai Varną turime pavadinti lietuviu tautos dailės tėvu ir patriarchy. Kai prieš porą metų jis šventė savo amžiaus 75 metų sukaktį, dail. V. K. Jonynas rašė: "Savo prigimtimi ir pozityviomis būdo savybėmis Adomas Varnas yra reta mūsų senosios menininkų kartos asmenybė. Jis sunkųjį mūsų tautos prisikėlimo, o taip pat atstatymo metą nebuvo jaunuolis be širdies ir dailininkas be pareigos. Priešingai, ji mes randame visose mūsų gyvenamo momento sukrėtimo valandose, pasirengusi ne tik patarti, bet ir pati dirbant darbą, kuris tuo metu atrodė būtinas. Ši jo būdo savybė dailininką Adomą Varną įrašo mūsų istorijos lapuosna ne tik kaip didįjį mūsų vyresniosios kartos kūrėją, jaunesnės kartos auklėtoją ir mokytoją, bet taip pat kaip nepamainomą visuomenininką, nudurbusį tokį ba-

Bangose

A. Varnas (1911)

rą, kad kiekvienos iš šių trijų sričių atskirai jau pakaktu nusipelnyti savosios tautos dėkingumui" ("Aidai", 1955, nr. 3).

Baigęs vidurini mokslą Mintaujos gimnazijoje ir Kauno Kunigų Seminarijoje, A. Varnas studijavo meną Petrapielyje, Krokovoje ir Ženevoje. Po to dar lankėsi Italijoje ir studijavo dailės kūrinius Florencijos, Romos, Neapolio ir Palermo meno muziejuose. Piešti jis pradėjo, dar kunigu seminarijoje tebebūdamas, bet su rimtesniais kūriniais pasirodė 1905 m., ("Dailininkas ir elgeta"). Kiti žymesnieji jo tapybos darbai: "Dailininkas ir gamtininkas", "Bangose" (1911 m.), "Vienuolė", "Vilnius po audros". Gal būt, labiausiai Varno mėgiama tapybos šaka — portretas. Jis yra nupiešęs daugybę portretu, tarp kuriu paminėtini: Pilsudskio, Jablonskio, Bal-

trušaičio, Krupavičiaus. Paskutinis jo žymesnis kūrinys, tartum 50 metu kūrybinio darbo apvainikavimas, yra "Mindaugo karūnavimas".

A. Varnas yra dalyvavęs su savo kūriniais įvairiose dailės parodose Lietuvoje ir užsienyje: Kaune, Marijampolėje, savo gimtajame Joniškėje, Rygoje, Poznanėje, Zakopanėje, Clevelande, Čikagoje. Mokytojavo Voroneže ir Vilniuje. Profesorio Kaune Dailės Institute. Dauguma mūsų jaunesniųjų dailininku yra jo mokiniai.

Dabar A. Varnas gyvena Čikagoje. Nors jau prieš porą metu atšventęs savo amžiaus deimantinę sukaktį ir kartais įvairių fiziniu negalių kamuojamas, jis tebėra jaunas ir produktyvus savo meniška dvasia.

Redaktorius

Stasys Yla

LIETUVIŠKOJI ŠEIMA

(BESIRUOŠIANTIEMS JĄ KURTI)

PIRMIAUSIA, kas yra šeimos lietuviškumas, nuo ko jis priklauso? Ar ji bus lietuviška, jeigu ją sukurs lietuvis su lietuve? Aišku, lietuviškoji *kilmė* yra pirmoji sąlyga. Bet kilmė nėra mūsų sąmonės ir valios dalykas. Mes gimstame lietuviais, bet kartais nenorime jais būti arba nežinome kaip jais išlikti. Dėl to šalia kilmės labai svarbu ir *apsisprendimas*. Tų dviejų dalykų kaip tikrai reikia, kad šeima būtų tikrai lietuviška. Ypač reikia antrojo, nes apsispręsti tenka ne tik dėl kalbos vartojimo. Yra daug kitų dalykų, kaip tradicijos, papročiai, kultūra, dorovė, religija, socialinis bendravimas, kurie įeina į mūsų šeiminio apsisprendimo ribas.

Kaip tie dalykai turėtų reikštis lietuviškoje šeimoje? Ar yra koks lietuviškosios šeimos tipas bei modelis, kurį galėtume sekti, sakysim, kurdami naujas šeimas? Tokį modelį būtų galima nustatyti, imant bendrus ir tipiškus mūsų šeimų bruožus, ypač iš tolimesnės praeities. Bet tai būtų *statiškas* dalykas. Modeliai paprastai nekinta arba kinta tik nežymiai ir retais ypatingais laikotarpiais. Tokį ypatingą laikotarpį mes išgyvename dabar. Jau bus geras pusšimtis metų, kaip visas lietuviškasis gyvenimas, o kartu ir lietuviškoji šeima

išgyvena *dinamišką* ir kartu dramatišką savo būseną. Senasis ir gal būdingiausias lietuviškų šeimų tipas yra pakitęs. Su naująja civilizacija iškilę naujų ir jautrių problemų — biologinių, psichologinių, etinių, tautinių, religinių, kultūrinių ir ekonominių. Šios problemos susibėga į lietuviškumą, kaip metmenys į ataudus.

Nenutiesę, neišlyginę, nesuderinę metmenų, mes neatausime lietuviškos šeimos. Kaip tik dėl to šiame pašnekesyje noriu plačiau sustoti ties metmenimis, atseit — ties tomis problemomis, kurios sudaro lietuviškosios šeimos pagrindus. Jas laikau labai svarbias mūsų jaunimui, besiruošiančiam kurti savas šeimas. Toks jaunimas esate jūs, mielos vyr. skautės ir skautai vyčiai. *)

I. BIOLOGINĖS PROBLEMOS

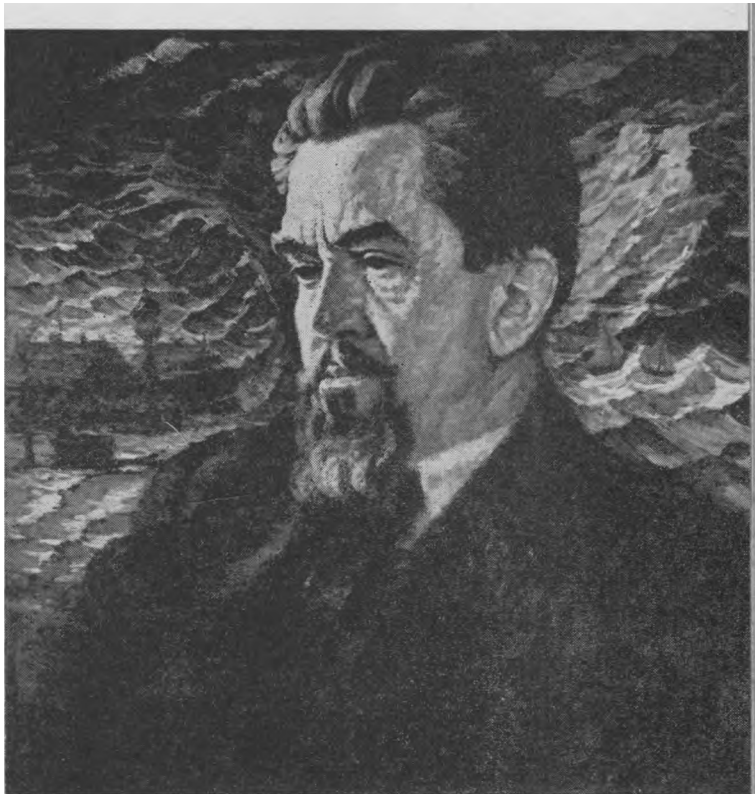
Pirmiausia palieskime keletą rieškinį. Paskui bandykime apspręsti jų priežastis ir padaryti keletą išvadų sau.

A. Biologinio neatsparumo ženklai

Yra rieškinį, kurie kelia susirūpinimą dėl lietuviškosios šeimos biologinio atsparumo, ypač pastarųjų dešimtmečių bėgyje. Iš tų rieškinį paminėkime šiuos:

Prel. M. Krupavičius

A. Varnas (1949)

1. *Gimimų mažėjimas.* Nepriklausomos Lietuvos statistikos rodo, kad gimimai pradžioje augo, bet palyginti nežymiu skaičiumi — po du, tris, penkis tūkstančius viršaus kasmet. Aukščiausias bendras gimimų skaičius, pasiektas 1927 m., buvo 66.114. Po to gimimai pradėjo svyruoti, o po 10 metų, t. y. 1937-aisiais nukrito visu 10.000. Tų metų (1937) gimimų bendras skaičius tebuvo 56.393. Šie duomenys, apskritai imant, nebuvo palankūs biologiniam tautos pajėgumui. Betgi būta ir biologinės mirties ženklų, ypač Šiaurės Lietuvoj, apie Biržus ir Zėnavykijoj, ypač Šakių apskrityje. Šiose vietose gimimai buvo mažesni, negu mirimai. Kitur biologinis augimas buvo sustojęs: laikėsi lygiomis su mirimais.

2. *Senbernių - senmergių skaičius* Lietuvoje, o taip pat ir čia — iš senųjų emigrantų ir naujųjų, palyginti, yra gana didelis. Statistikų šiuo reikalu, negaliu patiekti. Lietuvoje, bendru spėjimu, jų galėjo būti iki 25.000, jei ne daugiau. Biologinio tautos pajėgumo požiūriu, tai yra miręs skaičius.

3. *Pavėluotos vedybos,* atseit — pagyvenusiame amžiuje ir dėl to mažiau pajėgios auginti šeimą, Lietuvoj, o iš dalies ir čia, yra dažnas reiškinys.

4. *Šėimos vengimas,* jos ribojimas dviem ar net vienu kūdikiu, ypač buvo būdingas miesčionims — inteligentams nepriklausomybės laikais. Tokio vengimo reiškinų dar yra nemaža ir dabartinėse šeimose.

A. Varnas (1953)

Nek. Prasad. Seserų Vienuolynas Putname

Šie reiškiniai kaip tik ir kelia problemą: ar lietuviškoji šeima yra biologiškai pajėgi? Ar pati mūsų tauta neišsisemia biologiškai, atseit, ar ji nesensta ir neina mirties kryptimi? O gal tai laikinės biologinės krizės apraiška, kurią tam tikromis sąlygomis bei pastangomis, būtų galima apgalvoti? Atsakymą galėtų duoti tiksliai šių reiškinų diagnozė.

B. Biologinės krizės priežastys

Pilnai diagnozei nustatyti reiktų ištisos studijos. Tuo tarpu pasitenkinime paminėję keletą priežasčių, kurios mūsų šeimų biologinę krizę neabejotinai bus pažadinusios:

1. *Ekonominės - socialinės sąlygos.* Jos Lietuvoje šiaip jau laipsniškai gerėjo ir darė teigiamos įtakos bendram fiziniam tautos lygiui. Tačiau buvo sistemų, kurios nepalančiai atsiliepė į šeimų reikalą. Viena tokių sistemų, bent kai kuriose Lietuvos srityse, buvo ta, kad nevalia dailinti ūkių. Tik vienas veda ir paveldi tėvų namus, o kiti eina užkurioms į svetimus ūkius arba lieka nevedę namie. Ši sistema išugdė vadinamų dėdžių bei dėdienių, arba senbernių-senmergių ištisą luomą.

Antra sistema buvo ši: mažiau turtingas negalėjo vesti daugiau turtingos ir atvirkščiai. Šito buvo žiūrima nepaprastai jautriai. Jautrus klausimas buvo ir gero kraičio davimas

bei gavimas, o tokį kraitį sudaryti nebuvo lengva iš viso, arba dėl jo reikėjo ilgiau laukti.

Ekonominių reikalų pastatymas beveik pirmon eilėn skaudžiai lietė galimą natūralų šeimų susikūrimą. Iš dalies tai liečia ir dabar. Dažna motina ar tėvas sulaiko dukrą tekėti už vyro, kuris neturi tūkstančių ar neįsigijo profesijos, kuri tokius tūkstančius galėtų patikrinti ateityje. Ši priežastis suvėlina šeimų kūrimą, pasunkina natūralų partnerių pasirinkimą.

2. *Mada*, atėjusi Lietuvon su miesčionėjimu ir gerbūvio ieškojimu, — mada, kuri reikalavo neapsunkinti savęs vaikais. Motyvas buvo šis: mažiau vaikų, mažiau rūpesčių. Ant- ra, mažiau vaikų, geresnis jų aprūpi- nimas bei išauklėjimas. Faktai parodė, kad tai yra nesąmonė.

Vieno ar dviejų kūdikių sistemos laikėsi kaip tiktai pajėgiausi mate- riališškai žmonės, galėję aprūpinti daug daugiau vaikų. Jų išauklėjimas turėjo daugiau sunkumų, ir tai buvo viešai žinoma Lietuvos mokyklų proble- ma. Vienas ar du vaikai sudarė tėvams tikrai daugiau rūpesčio, negu kitų būrys. Ši mada tačiau tapo ne- rašytas įstatymas, laipsniškai iš mies- tų perėjęs ir į kaimą. Tie 10.000 su- mažėjusių gimimų buvo dalimi šios mados rezultatas.

3. *Lytiniai iškrypimai*, prasidėję su naująja civilizacija ir tolydžio di- dėję, atnešė lytinius susirgimus ir ypač abortų grėsmę.

Užsikrėtimų lytinėmis ligomis kasmet buvo užregistruojama apie 4.000. 1937 m. tas skaičius pašoko li- gi 6.701. Betgi tokie dalykai dažnai buvo slepiami, dėl to neregistruotų atvejų buvo taip pat nemaža. Pasa- raisiais nepriklausomybės metais ly- tinėmis ligomis sergančiųjų, spėja-

ma, buvę apie 40.000 (plg. St. Krišta- naitis, Liet. tautos dorovės kritimo priežastys, T. Kelias 1940, N. 4,290).

Antra nelaimė buvo abortai, pa- kirtę biologinį tautos atsparumą dau- giau negu karai. Abortai yra tylus karas prieš nekaltą, dar negimusią gyvybę. Statistikos negali atskleisti viso žiaurumo. Mažoj mūsų tėvynėj 1931 m. policija buvo užregistravusi 70 aukų, o 1937 m. — 256. Šie daly- kai buvo dar labiau slepiami negu lytinės ligos. Bendru spėjimu, per pastaruosius nepriklausomybės de- šimtmečius įvykdyta apie keliolika tūkstančių abortų.

4. *Girtuokliavimas*, kaip žinoma, labai sumažina fizinį šeimų atsparu- mą. Kai kuriais atvejais alkoholikai tėvai visai nepajėgūs susilaukti kūdi- kių. Tie, kurie susilaukia, perduoda fizinį menkumą ir psichinį nepajėgu- mą. Kiek alkoholizmas atsiliepė į šei- mų stovį, jokios statistikos negali pa- sakyti. Bet yra statistikos, kurios ro- do, kaip alkoholizmas buvo išsiplė- tęs Lietuvoje. 1936 m. buvo pagamin- ta ir suvartota 15.463.576 litrai alko- holinių gėrimų. Tais pačiais metais iš užsienio dar atgabenta 40.800 li- trai vyno ir 51.400 degtinės, viso — 92.000 litrų. Apie 80 milijonų litų kas- met žmonės išleisdavo svaigalams nusipirkti. Į tuos skaičius neįeina na- minio alaus, kuris bent kai kuriose Lietuvos vietose buvo itin išigalėjęs.

Taip buvo nepriklausomybės lai- kais. Okupacijų metais girtavimas dar labiau padidėjo, o dabar, sovietų okupuotoj mūsų tėvynėj, netgi ypa- tingai. Girtavimo grėsmė visada ly- dėjo mūsų senuosius emigrantus. Ji lydi, deja, ir naujuosius, neišskiriant mielojo mūsų jaunimo. Alkoholizmas yra vienas didžiausių smūgių biolo- giniam tautos atsparumui.

Audrai siaučiant

A. Varnas (1953)

Be minėtųjų ketvertos, buvo ir kitų priežasčių, bet jos gal ne tokios bendros. Kitos yra bendros ir reikšmingos, bet siekia tolimesnių laikų. Sakysime, kiek biologinį mūsų tautos atsparumą yra pakirtę dažni karai ir marai bei badmečiai, o taip pat bloga medicinos organizacija per keletą šimtmečių ligi naujosios nepriklausomybės!

C. Kas darytina?

Jeigu mums rūpi lietuviškoji šeima, susirūpinkim visų pirma biologiniu jos pajėgumu. Prieš fizinio išsigimimo bei sunykimo grėsmę kas nors turi sudaryti frontą. Šiandien per garsiai ir per dažnai kalbama apie politinę rezistenciją, šaukiama prieš ge-

nocidą, kuri mūsų tėvynėje vykdo mūsų priešas. Kažin ar ne svarbesnė, gal pati svarbiausia, rezistencija turėtų reikštis šioje srityje. Priešas niekad nepajėgs sunaikinti tiek mūsų tautos, kiek sunaikinsime mes patys lytiniu pakrikimu, abortais, girtavimu, senbernyste - senmergyste, neprotingu kūdikių vengimu ir t.t.

Čia reikia naujų šeimų fronto, šeimų, kurios pradėtų naują sveiką kelią. Šeimų, kurios išsivaduotų iš visų gundančių ir užkrečiančių šūkių, įtaigų bei įtakų. Pirmasis dalykas, jaunime, liaukis vartoti alkoholi. Reikia mažinti šiuo atveju visokias išsivalvojamas progas, o ypač vengti alkoholinių gėrimų vartojimo be progų.

Antras dalykas, saugokitės freudistinio pamišusio pažiūrų raugo, kuriu yra užsikrėtusi visa Amerika.***) Seksualizmas, kaip ir alkoholizmas, ruošia karstą visų pirma jūsų šeimai. Saugokit papročius, kuriuos jums primena tėvai. Turiu galvoje tarpusavio bendravimo — mergaičių ir berniukų — papročius. Tėvai jums kalba sveiko dorinio instinkto bei sąžinės balsu. To balso negalite nejausti ir jūs patys. Nesiduokite gatvės, filmo, magazinų balsui. Turėkite šių įtakų atžvilgiu sveikos kritikos ir atsipirkite!

Tris dalykus noriu jums specialiai priminti:

1. Yra žmonių, kurie daugiau fiziologiškai, arba mažiau. Ne visuomet fiziologiškesni tipai siekia biologinio šeimos stiprumo. Kartais jie per daug išsemia antrąją pusę ir kaip tik sumažina biologinį pajėgumą. Renkantis partnerį ar partnerę, patariama žiūrėti artimesnio sau tipo. Pažinti tipus nėra taip sunku; galima stachiai atspėti, ko žmogus siekia, rinkdamasis sau porą.

2. Iškaitykite atvejus, kada žmogus nėra fiziologiškas iš prigimties, bet turi išaugusį per stiprų pasinešimą fiziologijai. Kalbant apie tokius nelaimingus pasinešimus, dažniausiai įprotinius, verta turėti galvoj jog jie nėra labai palankūs biologiniam šeimos atsparumui. Kas nori

AR PASTEBĖJAI, kad Dievas davė tau dvi ausis ir dvi akis, bet tik vieną liežuvį?

AR PASTEBĖJAI, kad blogas darbininkas keikia savo darbo įrankius, ir kad tam, kuris murma ir skundžiasi, niekad nesiseka darbe?

AR PASTEBĖJAI, kad kabinėse yra palaidota labai daug žmonių, kurie manė niekad neturi laiko nei pinigų poilsiui?

AR PASTEBĖJAI, kad kai kurie žmonės keliauja tūkstančius mylių ir išleidžia labai daug pinigų, norėdami pasigėrėti svetimu kraštu vaizdais, o nemato, kad tokie pat ar dar gražesni gamtovaizdžiai yra jų krašte, netoli jų namų?

Dr. E. Fox

sukurti pajėgią šeimą, turi laiku susirūpinti tokius pasinešimus sutvarkyti. O sutvarkyti galima, jeigu žmogus nori ir stengiasi.

3. Šių dienų biologija pastebi kraujo tipų skirtumus. Vieni jų palankūs šeimai ir jos prieaugliui, kiti ne. Tam tikras kraujo tipas, sudėtas su kitu to paties tipo, nenoriai duoda gyvybę arba ta gyvybė nepajėgia pilnai išsivystyti, per anksti miršta. Ruošiantis vesti, tuo reikalu reikia tartis su specialistais.

*) Pašnekesys buvo skirtas Atlanto pakraščio liet. skautų vyčių ir vyresniųjų skaučių suvažiavimo dalyviams New Britaine, Conn., 1956. XI. 10. -11. Bet jis tinka visam mūsų jaunimui, besiruošiančiam kurti šeimas.

**) Štai to užsikrėtimo vaisiai, kaip praneša Amerikos Socialinės Globos Sąjungos surinktieji duomenys: 1955-56 metų bėgyje jaunimas tarp 11 ir 19 metų sudaro didesnę dalį sergančiųjų venerinėmis ligomis. To amžiaus (11—19 m.) mergaičių susirgimai 1955 metais sudarė 34% visų venerinėmis ligomis susirgimų (Drg. 1956, N. 276). Amerikos dermatologų ir sifilogų akademijos suvažiavimas Čikagoje 1956 m. praneša, kad JAV-se kasmet venerinėmis ligomis susergera apie 200,000 nepilnamečių (Drg. 1956, N. 292).

ŠEIMOS GYVENIMUI BESIRENGIANT

Kun. Jonas Petrėnas

ŽMOGAUS dienos, prasiskleidusios meilioje tėvų pastogėje, yra nuolatinis rengimasis ateinančiam gyvenimui. Auga ir tvirtėja žmogaus fizinės jėgos, bręsta ir tobulėja jo dvasios pasaulis — visos jo vaikystės ir jaunystės dienos prabėga besirengiant gyvenimui ir skirtiems uždaviniams atlikti.

Daug laiko žmogus skiria profesiniam pasiruošimui. Nuo pirmosios dienos vaikų darželyje ligi pat universiteto baigimo — kiek metų ir darbo buvo skirta išsirinkti ir tinkamai pasiruošti profesiniam darbui! Mokytojai, dvasininkai, gydytojai, inžinieriai, teisininkai, valstybinio gyvenimo administratoriai, įvairių sričių specialistai, amatininkai, darbininkai — visi jie ilgai ir kruopščiai rengiasi savo profesijai, darbui, kad paskum galėtų gerai ir sąžiningai žmonėms patarnauti, atlikti jiems patikėtas pareigas, kad tokiu būdu sau ir savo šeimos nariams užsidirbtų pragyvenimą.

Daugelis socialinio gyvenimo darbininkų, išėję iš mokyklos suolo ir pasirinkę savarankišką gyvenimą, vėliau turės sukurti šeimą — gyventi šeimos gyvenimą. O ar jie galvoja, planuoja ir rengiasi busimajam šeimos gyvenimui? Ar kasdienybėje nevyrauja nuomonė, kad reikia atsidėjus pasiruošti profesijai, išmokti kokio amato, gi šeimyninio gyvenimo laimė ateis pati savaime?

Pop. Pijus XI todėl ir nusiskundžia, kad "prieš imant viešąsias pareigas ar pradėdant laisvąsias profesijas laikiname žemės gyvenime,

kurios daug mažiau tėra svarbios, pirma einama ilgi mokslai ir atsidėjus pasiruošama, o tuo tarpu pagrindinei vaikų auklėjimo pareigai ir uždaviniui šiandien daugumas gimdytojų yra maža arba ir visai nieko neprisirengę, nes jie per daug paskendę žemės rūpesčiuose" (Enc. apie krikšč. jaunuomenės auklėjimą).

Gi dabartinis pop. Pijus XII, auđiencijose priimdamas jaunavedžių poras ir laimindamas jų šeimyninį gyvenimą, dažnai nusiskundžia: "Kasdien prie Viešpaties altoriaus artėja poros, kurios prieš tai niekada ir nieko nėra galvojusios apie atsakingas tėvų ir auklėtojų pareigas".

Moterystės Sakramento kilnumas, atsakingos tėvų ir auklėtojų pareigos šeimoje, moderniojo gyvenimo negerovės ir šeimyninio pašaukimo krizės reiškiniai ir paskatino pop. Pijų XI taip aiškiai ir ryškiai pabrėžti priešjungtuvinių jaunavedžių parengimą, siekiantį šio tikslo: kad jaunavedžiai tikrai, vertai ir tinkamai priimtų Moterystės Sakramentą ir vėliau, gyvendami šeimos gyvenimą, sąžiningai atliktų vedusiųjų pareigas, kurias jiems skiria prigimties, bažnytiniai ir dieviškieji įstatymai.

Šakotas ir platus šeimos gyvenimas, pareigos ir rūpesčiai, sudėtingas, painus ir priešjungtulinis paruošimas. Jis apima ir atskleidžia visus šeimyninio gyvenimo aspektus, būtent: fizinę šeimyninio gyvenimo sritį, socialinę, moralinę ir religinę. Pagal šias sritis ir rikiuojasi fizinis, socialinis, moralinis ir religinis jaunavedžių parengimas šeimai.

1. **Fizinis** parengimas paliečia moterystės einančių fizinių tinkamumą, sveikatingumą ir normalumą, reikalingą atlikti vedusių pareigoms. Kadangi ši sritis paliečia žmogaus kūną ir jo specifinių funkcijų veikimą, todėl savaime aišku, kad šiam darbui reikalingi ir geriausiai tinka gydytojai specialistai, kurie pagal medicinos mokslo žinias ir profesinę sąžinę gali ir turi suteikti jaunavedžiam reikalingų žinių bei padėti apspręsti jų fizinių tinkamumą šeimos gyvenimui. Tačiau būtų didelė klaida ir perdėjimas, jeigu visą priešjungtvinį parengimą norėtume suvesti tiksliai į fizinę sritį.

JAV ir daugelyje kitų kraštų išleidžiama įvairiausių vadovėlių "laimingam šeimos gyvenimui", kurie visiškai išskiria socialinę, moralinę ir religinę sritį, o tenkinasi vien tik "seksualine akrobatika", padedančia šeimoje išvengti vaikų ... Nenuostabu tad, kad visokie šeimos laimės smaguriautojai taip godžiai tokius vadovėlius gauda ir kuria "laimingas šeimas"...

2. **Socialinis** parengimas ateina jaunavedžiams talkon socialinėje srityje. Profesinis pasiruošimas, savarankiško darbo ir pragyvenimo problemos, uždarbis, šeimos išlaikymo klausimai, nelaimės ir ligos atvejai, žodžiu visa, kas paliečia žmogaus socialinio - ekonominio gyvenimo sąlygas ir aspektus, tenka socialinio parengimo sričiai. Naujoji šeima ateina ir įsijungia į platų ir sudėtingą socialinį, visuomeninį gyvenimą, o tam pasirengti turi padėti socialinio gyvenimo specialistai, kurie naująją šeimą prityrusia ranka įveda į gyvenimą.

3. **Moralinis** parengimas tam tikra prasme panašėja į fizinį pasi-

A. Varnas (1953)

R. Ivaškevičiūtė - Rimšienė

ruošimą. Kaip fizinis parengimas žiūri žmogaus fizinių galių ir funkcijų tinkamumo, taip moralinis apsprendžia ir įvertina šeimos kandidatų moralinį tinkamumą vertai ir tinkamai sudaryti moterystės sutartį ir atlikti iš jos išplaukiančias pareigas.

Jaunavedžių amžius, protinis, dvasinis, moralinis tinkamumas pažinti moterystės sutarties esmę ir pareigas yra pagrindiniai šios srities klausimai.

4. **Religinis** jaunavedžių paruošimas remiasi tiesa, kad pakrikš-

JAUNIMO PASLAPTYS

A. Tamošaitis, S.J.

KUO MAN BŪTI?

NEVIENAM yra tekę būti dideliu jūros uoste arba bent matyti tokio uosto paveikslą. Ten pilna didžiulių laivų, prikrautų brangios medžiagos. Visi jie tik ūžia, tik šniokščia juose garas, tik švilpia; paleisk mašinas — ir tuojau išplauks! Kiekvienas plauks į kitokį kraštą, ant kiekvieno kitokia vėliava, kiekvienas vis kitko pilnas. Tik vienas dalykas visiems bendras: ilgesys pakelti inkarą ir išplaukti! Daugelis išplaukia ir pasiekia tikslą. Tačiau nevieną iš jų suskaldo audros į uolas. Neretas užvažiuoja ant plūduriuojančios minos ir ištykšta drauge su savo kroviniu. Kai kuriuos, kaip neatsargų Titaniką, mirtinai praplauna ledo kalnas. Nevienas, kaip Andrea Doria, netikėtai gauna į šoną režiantį smūgį ir nugrimzta į dugną. Visi šitie uosto, į kurią plaukė, nepasiekia; juos amžinai prarijo jūros gelmės.

---

tytųjų moterystė nėra vien sutartis, bet ir Sakramentas, kurio priėmimas reikalauja tinkamo nusiteikimo, tinkamumo ir pasiruošimo. Jaunavedžius tam parengia ir nuteikia religinis paruošimas, užimaš čia kilnią ir garbingą vietą.

(Bus daugiau)

Toks jūros uostas, rašytojo Toth žodžiais, yra bręstančių berniukų ir mergaičių vaizdas. Į kiekvieną jų Dievas įdėjo daug gabumų, daug talentų, daug troškimų: kiekviename daug brangios medžiagos prikrauta. Ir Jis kiekvieno laukia ant amžinybės kranto. Klausimas: į kokią laivą man sėsti ir plaukti per gyvenimo jūrą, kad Jį pasiekčiau? Kitais žodžiais, koks mano pašaukimas? Kuo man būti, išėjus į gyvenimą: inžinierium, lakūnu, gydytoju, gailestingąja seserim, kunigu, vienuole sesute, ar kuo? Savaiame aišku, tas klausimas kiekvienam toks asmeniškasis, kad į jį gali — ir turi — atsakyti pats jaunuolis ir mergaitė. Tačiau šiame straipsnyje jie ras keturias atsimintinas taisykles, kurios bus didelė pagalba rasti į tą klausimą atsakymui.

1-ji taisyklė. Su kiekvienu jaunuoliu ir mergaite Dievas turi savo ypatingą planą.

Nevienam yra tekę vasarą stovyklauti. Gera stovyklos vadovybė turi jau iš anksto, dar stovyklai neprasidėjus, suplanavusi jos kalendorių: kada ir kiek bus vakarinių laužų, kiek ir kokių iškylių, kada bus rodomi filmai, kokia bus dienotvarkė, kas ves tautinių šokių ir rankdarbių pa-

mokas ir t.t. Lygiai taip pat, dar prieš mums gimsiant, Visagalis Dievas sustatė visą mūsų gyvenimo planą, mūsų kalendorių: kas bus mūsų tėvai, kada ir kuriame krašte gimsime, kiek turėsime brolių ir sesučių ir t.t. Jis visa tai parinko, nes matė, jog taip kiekvienam iš mūsų gimti buvo geriausia. Tame savo plane Jis taip pat yra numatęs geriausią vietą mūsų kiekvieno darbui; vietą, kuriai kiekvienas geriausiai gyvenime tinkame. Tokia yra pirmoji taisyklė. Ji — niekas kitas — taip labai paprasta, bet be galo graži mūsų tikėjimo tiesa.

Išvada iš taisyklės. Pastatykite tinkamai savo pašaukimo klausimą. Netinkamai klausia savęs jaunuolis ar mergaitė, kurie svarsto: kur galėčiau lengviausiai užsidirbti duoną? kokį darbą dirbant lengviausia surasti gražų berniuką ir už jo ištekėti? kokia profesija pelningiausia? kur man daugiausia pinigų įeis į kišenę? Tinkamai pastatytas klausimas skamba šitaip: ko Dievas nori, kad daryčiau? Taip savęs klausė šv. Paulius, kai jį prie Damasko vartų apšvietė Dievo šviesa ir nutrenkė nuo arklio: Viešpatie, ko nori, kad daryčiau? Taip turi klausti savęs ir kiekvienas susipratęs jaunuolis ir mergaitė, ieškodami tos šviesos.

2-ji taisyklė. Kiekvienas pašaukimas yra geras.

Kodėl? Kadangi kiekvienas atspindi Visagalį Dievą. O tam žmogus juk ir yra sukurtas. Antai, inžinierius, rašytojas, ūkininkas *kuria*. Iš jų rankų išeina dalykai, kurių iki tol nebuvo: tiltai, knygos, javai ir vaisiai. Argi jie neatvaizduoja Viešpaties Dievo, iš kurio rankų išėjo pasaulis ir visi jo daiktai? Kuria ir gy-

dytojas, ir grožio salono savininkas, nes jų rankose tai, kas buvo negražu ir nesveika, tampa miela ir gražu. Tai yra taip pat gražus ir prasmingas būdas atvaizduoti Visagalį Dievą, kurs irgi daro tą patį. Mokytojas, žurnalistas, teisininkas, advokatas *moko*, veda žmones į tiesą, perteikdami ją kitiems. Jie taip pat labai gražiai atvaizduoja Viešpatį Kristų, kurs visą savo gyvenimo tikslą suglaudė į šituos žodžius: "Aš tam gimiau ir tam atėjau į pasaulį, kad liudyčiau apie tiesą". Prezidentas, direktorius, policininkas, karininkas, laivo kapitonas, šeimos tėvas *valdo*. Ir jie atvaizduoja Visagalį Dievą, kurs valdo pasaulį savo mylinčia, bet taip pat griežta ir tvirta ranka. Pagaliau kunigas, vienuolė sesutė, vargonininkas ir kiti bažnyčios tarnai *veda* žmones prie *Dievo*. Ir jie atvaizduoja Kristų, kėlusį žmonių mintis ir širdis aukštyn, vedusį pas savo dangiškąjį Tėvą. Tokios yra keturios grupės, į kurias galime suskirstyti žmonių darbus: kūryba, mokymas, valdymas, vedimas į Dievą.

Pažiūrėkim į vieną pavyzdį iš arčiau — į architektą. Kaip nuostabiai jo darbas įstatytas į išganymo planą! Gerai suplanuotas ir gerai pastatytas namas daug padeda žmogui vesti gerą, krikščionišką gyvenimą. Tinkamo buto trūkumas yra viena svarbiausių priežasčių, vedančių į nusikaltimus, nepasitenkinimą, komunizmą. Blogai, nepatogiai suplanuotas namas veda į nuolatinį erziniimąsi ir bereikalingą energijos eikvojimą, kurią būtų galima buvę sunaudoti švietimuisi, žaidimui, kitų žmonių pagalbai. Ir priešingai, namai, pritaikyti juose gyvenantiems žmonėms, veda į džiaugsimą, vaišingumą, šeimos laimę, įgalina žmogų daug geriau padėti artimui ir tarnau-

ti Dievui. Tokiu būdu architektas ir statybininkas, naudodami savo laiką, jėgas ir sugebėjimus tokių namų statybai, stato ir plečia Dievo karalystę šioje žemėje. Tą patį galime pasakyti ir apie kiekvieną kitą pašaukimą.

Išvada iš taisyklės. Ką bepasirinktume, matykime kiekviename darbe Dievo plano vykdymą. Viena me mieste statė didelę bažnyčią — katedrą. Būrys akmenkalių sėdėjo ir tašė akmenis busimajam pastatui. Pro šalį ėjo žmogus. Priėjęs prie artimiausio akmenkalio, paklausė, ką darąs. Paklaustasis dėbtelėjo piktom akim į praeivį: "Pats matai: tašau akmenis". "O Tamsta ką darai?" — paklausė, nuėjęs prie kito. "Uždirbu sau duoną", — atsakė, — "doleris į valandą". Praeivis priėjo prie trečio: "Ką Tamsta darai?" Akmenkalys rimtai pažvelgė į klausėją ir šviečiančiu veidu atsakė: "Aš statau katedrą!" Jie visi trys dirbo tą patį darbą, bet tik vienas matė savo darbe Dievo plano vykdymą.

3-ji taisyklė. Kiekviename pašaukime bus sunkenybių ir nusivylimų.

Vienas tėvas, kai jo sūnui atėjo metas kuo nors tapti, paklausė, kuo norėtų būti. Sūnus pagalvojo, jog geriausia jam bus tapti virėju. "Gerai", sutiko tėvas ir pasiuntė jį mokytis virėjo amato. Tačiau netrukus sūnus grįžo namo. "Tėve", tarė, "būnant virėju, reikia visą laiką stovėti prie ugnies; aš negaliu pakęsti jos karščio. Norėčiau būti žveju". "Gerai", tarė tėvas ir pasiuntė sūnų pas vieną žvejį mokytis. Bet neužilgo tas vėl buvo namie. "Tėve", sakė, "būnant žveju, reikia diena iš dienos būti ant vandens; aš negaliu pakęsti drėgmės. Norėčiau būti medžiotoju". "Gerai",

sutiko tėvas ir pasiuntė pas medžiotoją. Sūnus vėl neužilgo parkeliavo namo. "Tėve", pasakojo, "medžiodamas reikia visą dieną būti ore, po atviru dangum, ar lyja, ar sninga, ar audra siaučia. Norėčiau vesti ramesnį gyvenimą. Leisk man būti daržininku". "Gerai", tarė tėvas ir pasiuntė jį pas daržininką mokytis. Ir čia sūnus ilgai nepabuvo. Parėjęs namo, skundėsi, kad būnant daržininku, reikia kasti žemę. O tai jam persunktu. Gal tėvas žinaš kokį lengvesnį amatą? Tada tėvas pažiūrėjo į savo sūnų ir tarė: "Tu išbandei viską — ugnį, vandenį, orą, žemę, ir visur radai sunkenybių. Manai, kad bus kitaip, jei dar dešimtį kartų pakeisi savo amatą? Palik, kur esi ir dirbk! Kiekvienas darbas turi savo nemalonumą".

Išvada iš taisyklės. Pradėję kurią studijų šaką ar ėmęsi kurios nors profesijos, nesimėčiokim nuo vieno prie kito. Neretas galvoja, jog ėmusis ko kito, nebebus sunkumų, kliūčių, apsimylimų; kelias bus rožėmis išklotas. Tačiau veikiausiai pasirodo, kad kaitaliojimas vien bereikalingai sugaišino daug brangaus laiko, o nevienas netgi gailėdamasis prisipažįsta, kad besiblaškydamas bėgo nuo vilko ir užbėgo ant meškos! Šioje žemėje yra tik vienas kelias į rožėmis klotą gyvenimą — varyti savo vagą, giedriu veidu ir nepalūžtančia dvasia pernešant visus nepasisekimus. Kam tai pavyksta, tas pajunta savy nuostabią jėgą ir randa krūvą džiaugsmo ir pasitenkinimo kiekviename darbe.

4-ji taisyklė. Kaip išgirsti Dievo balsą.

Jį išgirsti gal daug lengviau negu manoma. Tik reikia žinoti, kaip Dievas į mus kalba. Jis nešaukia mūsų *žodžiais*, kaip kad Išganytojas prie

Genezareto ežero pašaukė tinklą plaunančius žvejus, tardamas: Šekit paskui mane! Dievas paprastai nekalba nė *vidiniu balsu*, kurį žmogus staiga išgirstų savo viduje jam sakančią: Būk tuo ir tuo! Jei Viešpats norėtų, galėtų prabilti į mus žodžiais arba tuo vidiniu balsu. Tačiau Jis to arba visiškai nedaro arba labai, labai retai. Paprastai Dievas kalba *faktais*, prieš kuriuos mus pastato.

Tie faktai yra dviejų rūšių. Vieni yra mumyse pačiuose: mūsų gabumai, palinkimai, talentai, stipriosios ir silpnosios pusės. Juos ne mes patys pasirinkome, bet jau gimdami atsinešėm į pasaulį. Jie mums Dievo duoti, ir jais Viešpats rodo, į kuria pusę eitina. Antai, sukasi kam galva aukštai užlipus ir tiek; baisu žvelgti žemyn, kad ir kiek stengiasi priprasti. Toks, aišku, netinka būti statybininku. Kitas, va, turi nepaprastai gerą skonio pojūtį. Kad ir kaip mama stengtųsi nerodyti, iš ko verda sriubą, kad ir koku negirdētu aromatu garuotų išvirta, paragavęs porą šaukštų, tuojau pat pasakys, kiek ir ko įdėta! Tokiam puiki galimybė tapti rinkiniu, pelningu virėju. Vėl kitas tuojau pat serga ir baigta, bangoms trupučiuką pasupus laivą; kad ir kiek teko plaukioti, tas pats ir tiek. Tenestoja į laivininkystės mokyklą, kad ir kaip viliotų galimybė nemokamai pamatyti svetimų kraštų!

Kiti faktai yra mus supančioje aplinkoje: ar tėveliai turi pakankamai pinigų studijoms? ar įmanoma gauti stipendiją? Paskui, iš vienos pusės, didelis kai kurių pašaukimų trūkumas, iš kitos — į kai kuriuos tiek daug veržiasi, kad mokyklos nebepriima. Kam nepavyksta į nustatytą skaičių patekti arba išlaikyti konkursinių egzaminų, tam durys į tą pašaukimą lieka uždaros. Tokiuose

įvykiuose krikščionis mato Dievo Apvaizdos pirštą. Niekas nesako, kad turėtume tuojau pat nuleisti nosį ir nebebandyti, ar kaip nors negalima susidėjusių aplinkybių pakeisti ir mums kelią pastojusių kliūčių nugalėti. Tačiau jei tos kliūtys pasirodo nenugalimos arba labai maža vilčių, kad kas nors iš pastangų išeitų, tuokart tikis jaunuolis ir mergaitė supranta tame Viešpaties kalbą saukokį gyvenimo kelią Jis yra parinkęs ir kokiems uždaviniams skyres.

Išvada iš taisyklės. Dievo šviesa, kuria Jis rodo pasirinktiną gyvenimo kelią, gali matyti tik tas, kas turi tyrą sielą. Pro nešvarius langus negali įeiti net skaisčiausi saulės spinduliai. Dėl to berniukui ir mergaitei, renkantis pašaukimą, labai svarbu dažnai eiti pas Kristų išpažinty ir šv. Komunijoje. Taip pat yra didelė išmintis paklausti ir prityrusių žmonių patarimo, ypač tų, kurie geriau pažįsta.

Pabaigai pastaba. Iš visų keturių pašaukimo grupių, suminėtų 2-je taisyklėje, kitų vedimas į Dievą prašoka savo kilnumu ir reikalingumu visas kitas. Jei kam atrodytų, kad į jo ar jos širdį Viešpats yra pasėjęs kunigo, vienuolio brolio ar vienuolės sesutės pašaukimą, teneleidžia tai mažytei, bet brangiai sėklai savyje užtrokšti ir numirti, bet tepuoseleja ir tebrandina ją malda ir geru darbu. To niekad nesigailės — nei šiame gyvenime, nei anapus.

Žmogus gali labai daug gero arba labai daug blogo padaryti savo geru ar blogu pavyzdžiu. Teisingai sakoma, kad niekas neina vienas į dangų arba į pragarą, bet su būriu palydovu, kuriuos savo pavyzdžiu patraukė į gerą ar į blogą pusę.

Bruno Markaitis, S. J.

LA STRADA

Itališkas filmas, kurio pagrindiniuose vaidmenyse matome italę Giuletta Masina ir amerikiečius — Anthony Quinn ir Richard Basehart.

Turinys ir tema — neįprasti. Karnevalo stipruolis Zampano (Quinn), savo galingos krūtinės išpūtimu pertraukias 1½ cm. storio grandinę, samdo už 10.000 lyrų neturtingos našlės dukterį Gelsomina (Masina). (Kai kam prisimins Lietuvos kaimas ir samdinių problemos). Mat, jam reikia merginos, kuri pristatytų jį publikai, surinktų smalsių praeivių numetamas aukas, prisidėtų prie programos ir t.t.

Gelsomina bando būti naudinga savo šeiminkui, bet — jos akimis žiūrint — jai nesiseka. Zampano yra šiurkštus, grubus ir užsidaręs žmogus ir merginos nekaltose, bet drąsiose pastabose jis kartais savo sąžinę girdi. Viename mieste Zampano prisijungia prie keliaujančio cirko, čia jis greit susikerta su akrobatu, kurį visi vadina Klaunu (Basehart). Pastarasis nepraleidžia progos pasišaipyti iš "Didžiojo Zampano". Visa šita pasiekia crescendo, kai įsiutintas Zampano išsitraukia peilį ir pradeda vyti Klauną. Zampano suimamas, o cirkas atleidžia juos abu. Gelsomina, anksčiau bandžiusi palikti savo darbą, dabar jo laukia, grįžtančio iš daboklės.

Vieną dieną Zampano susitinka Klauną ir jį gerokai apmuša. Gelsomina pergyvena gilų sukrėtimą, kai Klaunas čia pat miršta. Per dienas ji nieko nevalgo ir nuolat verkia: "Klaunas sužeistas, sužeistas". Zampano neišlaiko

šios įtampos ir prisitaikęs palieka ją. Po kelių metų vienoje vietoje jis mato merginą, džiaunančią baltinius ir niūniuojančią dainą, kurią Gelsomina dažnai dainuodavo. Pasirodo, kad Gelsomina mirė iš širdgėlos ir nusiminimo.

Nepaskandinęs savo skausmo vyne, Zampano klaidžioja po vienišas nakties gatves, po pajūrį, kol raudodamas suklumpa ant bangų plaunamo smėlio.

Aktorei Giuletta Masina tenka reta, bet sunki proga parodyti savo didelio masto gabumus. Tai didelis talentas. Anthony Quinn ne vieną nustebina originaliai kompetentinga vaidyba ir giliu vaizduojamo charakterio supratimu.

Filmas siūlytinas suaugusiems dėl problematikos, kuri vaikams bus sunkiau suprantama, o gal net klaidinanti.

BABY DOLL

Dramaturgas Tennessee William laikomas Amerikoje ir greičiausiai angliškai kalbančiame pasaulyje dideliu talentu, bet paprastai jo sceniniai veikalai susilaukia kontroversinių atsiliepimų, ypač kai jie perdirbami į filmus. Mat, jis pasirenka kontroversinę tematiką ir problematiką. Savyje tai nėra blogas dalykas, bet paprastai tokios rūšies kūryba neturėtų būti skirta didžiai žmonių daliai, nes ji stato ypatingus reikalavimus žiūrovo meniniam lygiui ir dvasiniam subrendimui.

Turėdami omenyje dekadentinį filmo objektą ir eilę scenų, kurios ir pačiu turiniu, ir projekciniu apipavidalinimu yra sugestyvios seksualine prasme, mes nematome pagrindo siūlyti šį filmą net suaugusiems.

“JAUNIMO NAMŲ” STATYBA

Čikagoje Tėvų Jėzuitų statomi "Jaunimo Namai" smarkiai kyla aukštyn. Ateinantį rudenį jau bus galima jais naudotis. Juose bus dvi didelės salės, erdvios klasės Aukštesniajai Lituanistikos Mokyklai ir specialūs būklai jaunimo organizacijoms. Visuomenė šį darbą nuoširdžiai remia. Už tai jai esame labai dėkingi. Galutiniam namų užbaigimui dar reikės nemaža lėšų. Aukas galima siųsti šiuo adresu: Jesuit Fathers, 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois.

MŪŠŲ ĮGALIOTINIAI UŽSIENYJE:

Rev. St. Gaidelis, S. J. 264 Miller St., North Sydney, NSW. Australia.
Rev. V. Kamaitis, St. Chad's Cheetham Hill Rd., Manchester 8, England.
Marian Fathers, 21, The Oval, Hackney Rd., London E. 2, England.
Rev. P. A. Bernatoniš, OFMCap., (16) Dieburg, Kapuzinerkloster, West Germany.
Rev. J. Dėdinas, 97, Rue de la Brabanconne, Louvain, Belgique, Europe.
Rev. J. Bružikas, S. J., Casilla 1565, Montevideo, Uruguay, S. A.
Rev. J. Šeškevičius, Caixa Postal 4118, Sao Paulo, Brasil, S. A.
Rev. V. Vaičiūnas, Calle 16 No. 7-19, Bogota, Colombia, S. A.
Rev. A. Perkumas, Casa Parroquial La Vega, Caracas, Venezuela, S. A.
Į juos gali kreiptis vietiniai skaitytojai visais prenumeratos reikalais.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

ANGLŲ - LIETUVIŲ KALBŲ ŽODYNAS. Redagavo V. Baravykas, išleido Terra, spaudė M. Morkūno spaustuvė Čikagoje.

Žodynas kišeninio formato, apima apie 20.000 žodžių, paruoštas lizdine sistema, su nurodomu žodžių ištarimu, su geografinių pavadinimų ir vardų žodynėliais, pats rimčiausias ir vertingiausias tokios apimties žodynas lietuvių kalba. Žodynas įrištas į kietus viršelius, gerame popieriuje, 368 psl., kaina \$4.00. Gaunamas Terroje, 3333 S. Halsted St., Chicago 8, Ill., ir visur kitur, kur tik platinama lietuviška knyga.

KUNIGAS JONAS NUO KRYŽIAUS. Kunigo Jono Švagždžio biografijos metmens. Parašė Simas Sužiedėlis. 286 psl., kieti viršeliai, daug iliustracijų. Knyga tikrai gražiai parašyta ir gražiai išleista.

Anatolijus Kairys. DIAGNOZĖ. Trijų veiks-
mų komedija. Išleido Terra.

Algirdas Landsbergis. ILGOJI NAKTIS. Novelės. Išleido Nida Anglijoje.

"LAISKAI LIETUVIAMS" 5541 SOUTH PAULINA STREET • CHICAGO 36 • ILLINOIS • U. S. A.

